

“Nástupca dona Bosca: syn, učeník, apoštol.”
ĽUDSKÝ A DUCHOVNÝ PROFIL BLAHOSLAVENÉHO MICHALA RUU
Pri príležitosti stého výročia jeho smrti

1. Don Rua “don Boscov najvernejší”. Šesť tajomných slov, ktoré sa uskutočnia. – Dve naliehavé záležitosti: jedna pre dona Bosca, druhá pre Michala - Prorocký list na stolíku. – Byť donom Boscom v Mirabelo Monferrato – “Byť donom Boscom tu, v Oratóriu”. **2. Don Rua “živá regula”.** Všetka práca je skončená. Skončí aj don Rua? - Don Bosco mu komunikuje svoju myseľ a svoje srdce – Stávať sa donom Boscom deň, čo deň – Schválené pravidlá sa stávajú cestou k svätosti - “Don Rua študoval mňa a ja som študoval don Ruu”. – Ruka dona Bosca je tá donova Ruova. **3. Don Rua: vernosť zasvätenému životu “na celý život”.** Plodná vernosť donovi Boscovi - Ježiš: pokrm v Eucharistii a milosrdná láska jeho Srdca - “Za všetko čo máme, môžeme ďakovať Márii Pomocnici”. - Poslušnosť. - Chudoba. - Čistota. **4. Don Rua: “evanjelizátor mladých”.** Nové polia pastoračnej práce. – Medzi robotníkmi a medzi synmi robotníkov. – Medzi baníkmi vo Švajčiarsku – Emigrant medzi emigrantami. – Zariskovať všetko, čo sa dá, ako don Bosco - “Tá jednoduchosť, s toro sa usiloval sprevádzať diela, ktoré založil”. **Záver.** – Modlitba za kanonizáciu blahoslaveného dona Ruu.

Rím, 8 september 2009
Sviatok narodenia Panny Márie

Najdrahší spolubratia,

už dlhší čas som vám nič nenapísal. Nie že by som nemal čas vám písať a ešte menej, že by som nemal chuť, veď viete, ako vás mám všetkých rád a nosím vás v mojom srdci. Navštevujúc však jednotlivé provincie som si uvedomil, že okružné listy, ktoré píšem a tiež iné dokumenty Kongregácie, sa nedostávajú do rúk spolubratov rovnakým tempom, skutočnosť, ktorá má viaceré príčiny, asi tá najhlavnejšia bude tá, že meškajú preklady. Takto sa stáva, že listy sa hromadia a nakoniec hrozí nebezpečenstvo, že sa vôbec nečítajú. Oslabuje sa takto možnosť posilňovať našu charizmatickú identitu a prežívať v spoločnom rytme reflexiu o našom živote a poslaní. Keď sme o týchto skutočnostiach diskutovali na zasadaní Generálnej rady, rozhodol som sa znížiť počet okružných listov na tri do roka (nie 4 ako bolo zvykom), pričom jeden z týchto listov je prezentácia a komentár streny. Aj publikácia Aktov bude tri krát v roku, v januári, v máji a v septembri. Dúfam, že nám to pomôže zvýšiť hodnotu našej saleziánskej literatúry, preh'biť si k nej vzťah a uskutočňovať ju v živote. Iba takto bude možné dosiahnuť to, k čomu mieri vydávanie týchto listov: vytvoriť „saleziánsku kultúru“ v Kongregácii.

V tomto období sa odohrali veľmi významné a zaujímavé udalosti, do ktorých som bol ako hlavný predstavený zaangažovaný. Mohli ste to sledovať prostredníctvom informácii ANS na našej webovej stránke *sdb.org* a v niektorých prípadoch aj televízneho prenosu alebo prostredníctvom streaming. Pripomeniem vám niektoré z nich: kázal som duchovné cvičenia direktorom provincií talianskeho regiónu, kde patrí aj provincia Blízky východ, teda ICC, ICP, ILE, INE a MOR. Kázanie duchovných cvičení je jedan z najkvalifikovanejších služieb animácie Hlavného predstaveného, ktorá je zameraná na rast povolání. Zúčastnil som sa na sviatku mladých v provincii INE, ktorý sa odohrával v Jesole, takto som mohol vidieť a oceniť jednu z najlepších skúseností mládežníckej pastorácie. Stretol som sa s provinciálmi Poľska a Východného okruhu

(Circoscrizione EST so sídlom v Moskve) s ktorými sme spoločne uvažovali vzťahoch medzi provinciami Európa sever (Europa-Nord) a Východným okruhom, a tiež nad vzťahmi s ostatnými Európskymi provinciami, o novom kontexte tak veľmi odlišnom od čias fašizmu a komunizmu, v ktorom sa dnes nachádzajú tieto provincie, aby tu preživali svoju svoju saleziánsku charizmu, a tiež o možnostiach týchto provincií pre projekt Európa. Návšteva Východného okruhu mala za úlohu preveriť vývoj tejto oblasti od chvíle, keď bola konštituovaná a poskytnúť je usmernenia pre ďalší vývoj, prehĺbiť poznanie výziev a návrhov, ktoré prichádzajú zo strany Ukrajinskej delegatúry a z ostatných častí okruhu.

Boli tu potom ďalšie udalosti na ktorých som sa zúčastnil: oslavy 150-teho výročia založenia Kongregácie v provincii ICP v Turíne, ktorá je znakom toho, čo by mali provincie žiť a čo by malo vyvrcholiť 18. decembra, v deň, kedy sme pozvaní obnoviť našu profesiu. Bol som prítomný aj prvom zhromaždení MGS novej oblasti ICC pri príležitosti 50 výročia posvätenia Chrámu dona Bosca v Cinecittá a začiatku púte urny dona Bosca, potom nasledoval záver Kongresu ADMA v španielskom Albacete, kázal som duchovné cvičenia pre provinciú vo Valencii a navštívil som Sevillskú provinciu. Zúčastnil som sa aj rôznych stretnutí Hlavných predstavených ako jej prezident a na štvrtročnom stretnutí na tému: Geografické a kultúrne zmeny v Cirkvi a v zasvätenom živote: výzvy a perspektívy, potom na plenárnom zasadnutí našej Generálnej rady v júni a júli, ktoré v sebe obsahovalo aj púť po stopách sv. Pavla, bol som potom privítať sv. Otca v našom dome Les Combes, kde prežíval svoju dovolenku a napokon som sa zúčastnil na zhromaždení komisie pre Projekt Európa.

Chcel som začať túto našu novú etapu komunikácie listom o prvom nástupcovi dona Bosca, aby som tak dal začiatok prežívaniu **Roku don Ruu pri príležitosti stého výročia jeho smrti**, ktorá ho zastihla 6. Apríla 1910. Aby sme prehĺbili naše poznanie jeho osoby, čoskoro budeme mať v Turíne Piate medzinárodné stretnutie o dejinách saleziánskeho diela organizované ACCSA a ISS v rámci prípravy medzinárodného Kongresu saleziánskej Kongregácie, ktorý budeme sláviť v Ríme v roku 2010. Ďakujem už teraz všetkým, ktorí venujú svoj čas a štúdium saleziánskej histórii, historickému ústavu saleziánskych dejín a Komisii pre Medzinárodný Kongres, ktorí prijali moju výzvu a uskutočňujú všetky prípravné práce s nasadením, zodpovednosťou a kompetenciou¹.

„Spomínajúc na don Ruu“ budeme môcť spoznať veľmi dôležitý dejinný úsek našej Kongregácie a postavu, ktorá nám pomôže hlbšie porozumieť jej identitu. Tento môj list nemieni byť nejaký miniživotopis, alternatívny k dielu don F. Desramaut, ktorý vám vrele odporúčam, ale také uvedenie sa do ľudského a duchovného profilu, čerpajúc z toho, čo sa doteraz o ňom napísalo a tiež podnietený predovšetkým textami, ktoré sa nachádzajú v „*Positio*“² pripravenej vzhľadom na jeho kanonizáciu. Z tohto dôvodu ho budeme aj vzývať, prosiac Boha o pomoc a milosti na jeho príhovor.

1. Don Rua “don Boscov najvernejší”

«Don Rua bol najverší, najskromnejší a zároveň najhodnotnejší syn dona Bosca»³. Týmito slovami, vyslovenými veľmi rozhodne a zreteľne 29. októbra 1972, pápež Pavol VI. predstavil ľudskú a duchovnú postavu don Ruu. Pápež vo svojej homílii ďalej podčiarkol najviac slovo

¹ Komisia pre medzinárodný Kongres o don Ruovi, ktorej predsedá Don Francesco Motto, uskutočňuje aj digitalizáciu všetkých listov don Ruu, ktorú realizuje saleziánsky koadjutor Giorgio Bonardi a je k dispozícii na našej webovej stránke a tiež vydanie nového životopisu don Ruu, ktorý napísal F. DESRAMAUT, pod titulom “*Vie de Don Michel Rua, Premier successeur de Don Bosco*”, vydaná vo francúzskom jazyku (v Libreria Ateneo Salesiano) a v najbližšom čase bude preložená a vydaná v iných rečiach.

² Sacra Rituum Congregatione. Taurinen. Beatificationis et Canonizationis Servi Dei Michaëlis Rua – Positio super virtutibus – Romae, Typis Guerra et Belli 1947

³ PAVOL VI., *Homília pri príležitosti blahorečenia don Ruu*, Roma, 29. október 1972.

vernosť. „Nástupca dona Bosca, teda jeho pokračovateľ: syn, učeník, napodobňovateľ ... Urobil z príkladu Svätca školu, z jeho života urobil dejiny, z jeho pravidiel utvoril ducha, z jeho svútosti urobil model. Premenal prameň na potok a z potoka urobil rieku“. Slová Pavla VI. Takto odhalili diamanty, ktoré žiarili pod skromným a pokorným výzorom don Ruu, ktorým pôsobil vo všedných dňoch svojho života.

Jeho život s don Boscom sa začal jedným zvláštnym gestom v ďalekej minulosti. Keď mal 8 rokov a bol polosiritou po strate otca a mal na svojom oblečení čiernu stužku ako znak smútku, natáhoval ruku smerom k donovi Boscovi, aby mu medajlónik. Ale namiesto medajlóniku mu don Bosco dal ľavú ruku a pravou naznačoval, že ju chce rozdeliť na polovicu. A hovoril mu: Vezmi si ju, Miško, vez mi si ju. A keď Miško na neho pozeral prekvapene a plný neporozumenia gesta, don Bosco mu povedal slová, ktoré sa stali tajomstvom jeho života: „My dvaja sa o všetko rozdelíme na polovicu“.

A tak sa postupne začal ten úžasný proces formácie, v ktorom svätý vodca a jeho učeník, ktorý všetko robil s ním. V prvých rokoch don Bosco chcel, aby Michal bol s ním, ale na noc ho vždy posielal domov, aby doma večeral a bol so svojou mamou. Keď však prichádzal do Oratória, už v tých prvých rokoch mu dával vždy prvé miesto pri stole⁴. Takto Michal začínal asimilovať dona Bosca tak, že začal myslieť a konať ako on. Neskôr povedal: „Robilo to na mňa veľký dojem, keď som mohol pozorovať dona Bosca v jeho najbežnejších chvíľach, viac než ako keby som čítal hocikakú náboženskú knihu.“⁵ Táto prítomnosť pri donovi Boscovi nahromadila do jeho útleho tela toľko pozitívnej energie, že mu vydržala po celý život.

Tajomné slová, ktoré sa vracajú

3. októbra 1852, počas výletu najlepších chovancov oratória, ktorý ma každoročne namierené do Becchi počas sviatku Panny Márie Ružencovej, sa uskutočnila obliečka Michala Ruu do klerického stavu.. Michal mal 15 rokov. Včer, keď sa vracali do Turína, Michal prekonal svoju ostýchavosť a spýtal sa dona Bosca: Pamätáte sa ešte na naše prvé stretnutia? Keď som si raz od vás pýtal medajlónik a vy ste urobili to zvláštne gesto, ako keby ste si chceli odrezat' polovicu ruky a dať mi ju? Povedali ste mi vtedy, že my dvaja si rozdelíme všetko na polovicu. Čo ste tým chceli povedať?“ A don Bosco mu odpovedal: „Milý Michal, ešte si to neporozumel? Je to úplne jasné: čím budeš starší, tým to budeš viac chápať. My dvaja si v živote všetko rozdelíme na polovicu. Bolesti, starosti, radosti a všetko ostatné budeme mať spoločné.“ Michal zostal v tichom zamyslení. Bolo to však radostné zamyslenie sa, don Bosco ho týmito jednoduchými slovami urobil svojim univerzálnym dedičom⁶.

Don Giulio Barberis bol vybraný ako prvý magister novicov, lebo don Bosco v ňom objavil jemného objavovateľa a vychovávateľa duší. Bol o desať rokov mladší ako don Rua a 49 rokov žil po jeho boku ako učeník, spolubrat a dôverný priateľ. V procese beatifikácie takto vyznačil jeho hlbokú osobnosť: jeho úsilie bolo vždy zostať v úmysloch dona Bosca, zriekať sa vlastných vízií a mienok preto, aby sa mohol prispôbiť tým don Boscovým. „Hneď ako sa dopyčul, že don Bosco chce založiť Kongregáciu, ako prvý zložil sľub poslušnosti.“ Bolo to 25 marca 1855. Michal mal vtedy 18 rokov. „Odvtedy nemyslel viac na nič len na to ako podriaďiť svoju vôľu Božej vôli, ktorú videl vyjadrenú v donovi Boscovi.“⁷

Don Bosco mu nikdy nerozkazoval, vždy mu len hovoril o svojich želaniach. A pre Michala to boli rozkazy, pričom vôbec nemyslel na to, čo ho stoja. Želania dona Bosca, ktoré uskutočňoval boli: vyučovanie náboženstva chalpcov, ktorí boli v oratóriu ubytovaní, starostlivosť o nakazených morom v roku 1854, vyučovanie nového metrického systému, ktorý bol založený na desiatkovej sústave, neustála asistancia v jedálni, na dvore, v kostole, neskôr vedenie nedeľného oratória sv.

⁴ M. WIRTH, *Da Don Bosco ai nostri giorni*, LAS Roma 2000, s. 265.

⁵ A. AMADEI, *Il Servo di Dio Michele Rua*, vol I, SEI Torino 1931, s. 30.

⁶ Cf. A. AUFRAY, *Don Michele Rua*, SEI Torino 1933, s. 30.

⁷ *Positio*, s. 912.

Alojza, keď sa don Leonardo Murialdo musel odtiaľ vzdialiť, prepisovanie don Boscových rukopisov, ktoré robil často v noci – don Rua písal pekne a úhľadne – či už išlo stránky don Boscovej knihy *Dejiny Talianska*, alebo o prvé návrhy *Pravidiel Spoločnosti sv. Františka Saleského*.

Keď na začiatku roku 1858 don Bosco išiel k pápežovi do Ríma, zobral so sebou aj Michala Ruu. So svojou čertvou pamäťou a bystrosťou 21 ročného človeka vynikajúco splnil úlohu sekretára a poznačil všetko dôležité zo stretnutí, ktoré sa uskutočnili. Počúval Pápeža i kardinálov, ktorí rozprávali s donom Boscom a videl akú veľkú úctu mali k nemu predstavitelia Cirkvi i iné veľké osobnosti.

Dve dôležité záležitosti: jedna pre dona Bosca druhá pre Michala

Keď sa v apríli 1858 vracajú do Turína, don Bosco a don Rua majú dve veľké záležitosti na vybavenie. Jednu si vezme na starosť don Bosco a jednu zverí don Ruovi. Keď išli do Ríma, don Bosco zveril vedenie oratória don Vittoriovi Alasonattimu, kňazovi zbožnému, ale skôr prísnemu, ktorý mal o tri roky viac ako don Bosco a prišiel mu pomôcť. Don Bosco si vždy želal oratórium ako jednu veľkú rodinu. Po niekoľkých mesiacoch don Boscovej neprítomnosti sa oratórium zmenilo na disciplinované vojenské kasárne. Don Bosco po návrate povedal don Ruovi: „Je potrebné obnoviť čo najskôr rodinné prostredie v oratóriu. Vezmi si to na starosť.“ A on sa postaral. Vzal si za úlohu „robiť dona Bosca“.

Don Bosco, ktorý s radosťou a spokojnosťou sledoval prácu don Ruu sa dal plne do práce na druhej úlohe, pre ktorú dostal povzbudenie od samotného pápeža: založiť Kongregáciu. Veľa sľubných mladíkov, ktorí vyrástli u neho, mu sľubovali, že budú s ním pokračovať v jeho práci pre chudobných mladých, pridajúc sa do jeho Spoločnosti. Ale keď prišlo na rozhodnutie, takmer všetci ho opustili. Preto don Bosco musel ísť na to radikálnejším spôsobom. V mesiacoch po návšteve Ríma si vyberie asi 20 nádejných chlapcov, do ktorých vložil nádej založiť Kongregáciu. Častejšie sa s nimi stretáva osamote, hovorí im o svojich projektoch, ktoré nie sú prijímané vždy s ľahkosťou. Niekedy sa mu podarí získať niektorých, ako napríklad Giovanni Cagliera, inokedy nemá úspech, ako napríklad u Jozefa Buzzettiho.

S Michalom Ruom však ani nemusí hovoriť. V decembri 1859, v tesnej blízkosti rozhodujúceho stretnutia sa pre všetkých formovaných do Saleziánskej spoločnosti, don Rua si robí duchovné cvičenia v príprave na prijatie subdiakonátu, ktorý prijal 17 decembra. Pre neho je záležitosť jasná: on bude kňazom pre dona Bosca.

18 decembra 1859 je nedeľa. Večer sa zídu 18-ti do izbičiek dona Bosca, ktoré sa v tej chvíli stávajú saleziánskym Betlehemom. Uskutočňuje sa stretnutie, na ktorom vzniká „Zbožná spoločnosť sv. Františka Saleského“, teda selziáni. 18-ti sa modlia, vyjadria svoju vôľu pridať sa do tejto spoločnosti pre posvätenie seba samých a preto, aby dali svoj život pre mladých, ktorí sú chudobní a opustení. Nastávajú prvé voľby. Don Bosco, zakladateľ je všetkými zvolený ako najvyšší predstavený. Subdiakon Michal Rua má 22 rokov a je zvolený za duchovného direktora Spoločnosti. Má za úlohu spolu s donom Boscom pracovať na duchovnej formácii prvých saleziánov. Pre Michala to nie je len čestná úloha. Don Barberis, ktorý je medzi najmladšími, si živo spomína na jeho formačné stretnutia: „Bol veľmi dôsledný v príprave na tieto stretnutia a veľmi nás povzbudzoval k štúdiu“.⁸

Prorocký list na stolíku

29. júla 1860 don Rua je vysvätený na kňaza. Giovanni B. Francesca, ktorý je po jeho boku, svedčí: „Jeho príprava bola mimoriadna. Prežil noc svojej bezprostrednej prípravy v modlitbe a v meditácii.“⁹

⁸ *Positio*, s. 51.

⁹ *Positio*, s. 72.

Večer toho krásneho dňa vysviacky, don Rua vystupuje do svojej podkrovnej izbičky na svojom stolíku nachádza list od dona Bosca, v ktorom číta: „Ty budeš vidieť viac ako ja, ako sa saleziánske dielo rozšíri za hranice Talianska a do celého sveta. Budeš mať veľa práce a veľa utrpenia, ale ty vieš, že len cez Červené more a cez púšť sa prichádza do Zaslúbenej zeme. Trp s odvahou a vedz, že ani tu na zemi ti nebudú chýbať pomoc a útechy od Pána.“

Keď sa teda stal don Ruom, vracia sa opäť k svojim predchádzajúcim povinnostiam. Donovi Francesiovi sa zdalo množstvo a tempo jeho práce až prehnané. V tých dňoch povedal donovi Boscovi: „Prečo nechávaš don Ruu pracovať tak veľa?“ Don Bosco odpovedal: „Preto lebo mám len jedného don Ruu.“¹⁰ Z roka na rok sa oratórium stáva väčšie a väčšie a je z neho obrovský dom. Každý rok nesmierne rastie počet chlapcov, ktorí tu bývajú. Najvyšší počet chlapcov, ktorý sa dosiahne je 800, z nich 360 remeselníkov. Aj počet saleziánov rastie každým rokom, pracujú v školách, v laboratóriách, na dvoroch. Celý tento kolos má v supervízii don Bosco, ale konkrétne ho riadi a koordinuje don Rua.

Don Barberis, keď sa stal skúseným magistrom novicov, s odstupom rokov svedčí: „Toľké zamestnania sa mohli zdať prekážkou pre modlitbu a pre ducha nábožnosti. V don Ruovi však duch modlitby, meditácie bolo niečo prirodzené. Poslušnosť predstavenému bola v obdivuhodne vysokom stupni. V tom čase začal svoj život plný umŕtvovania a zapierania seba samého. Ja, ktorý som bol v dome dona Bosca len krátko, sledoval som túto skutočnosť naplnený úžasom. Pamätám sa, že keď sme o tom hovorili medzi sebou s priateľmi, všetci sme boli presvedčení, že to bol svätec. A aj don Bosco o tom bol presvedčení a aj to hovorieval.“¹¹

Byť Don Boscom v Mirabelle Monferato

V roku 1863 Don Bosco urobil vo svojom diele rozhodný krok. Dielo ako také fungovalo na Valdoccu dobre, lebo kto ho držal bola charizmatická a otcovská postava Don Bosca. Ale fungovala by premiestnená niekde inde bez Don Bosca? Na jar v tom roku, Don Bosco mal stretnutie s Don Ruom, ktorý mal vtedy len 26 rokov, bolo to dôverne a hlboké stretnutie. „Chcem ta poprosiť o veľkú láskavosť. So súhlasom biskupa z Casale Monferrato som sa rozhodol otvoriť malý seminár v Mirabelle. Rozmýšľam poslať tam teba, aby si ho riadil. Je to prvé dielo ktoré Saleziáni otvoria mimo Turína. Tisíce očí bude na nás upierať svoj pohľad. Mám plnú dôveru v teba. Dám ti trojakú pomoc: päť našich najpevnejších saleziánov, medzi ktorými bude aj Don Bonetti, ktorý bude tvoj vice; skupinku chlapcov vybratých spomedzi najlepších ktorí prídu z Valdocca, aby pokračovali ich štúdiá tam a aby boli kvasom medzi novými chlapcami ktorých ty dostaneš; a spolu s tebou pôjde tvoja mama“.

Don Rua odchádza v októbri. Don Bosco mu napísal štyri strany s hodnotnými radami ktoré neskôr budú prepísané pre každého nového saleziánskeho direktora: sú považované za jeden z najjasnejších dokumentov výchovného systému Don Bosca. Medzi iným napísal: „Každú noc musíš spať aspoň šesť hodín. Snaž sa aby ťa milovali prv než by sa ťa báli. Snaž sa stavať medzi mladými všetok čas počas prestávky. Ak sa vyskytnú potreby ohľadom materialných vecí, vlož do toho všetko čo treba, len aby sa zachovala láska.“ Don Rua zhrnul všetky tieto rady, ktoré pre neho boli príkazom do jednej jedinej vety: „V Mirabelle sa budem snažiť byť Don Boscom.“

Po niekoľkých mesiacoch, oratoriánska kronika pod perom Don Ruffina zaregistrovala: Don Rua v Mirabelle si počína ako Don Bosco v Turíne. Je stále obkolesený mladými, ktorý sú priťahovaní jeho láskavosťou a tým že im rozpráva stále nové veci. Na začiatku školského roku prikázal učiteľom, aby neboli hneď veľmi nároční. Po dvoch rokoch „Malý seminár“ prekypoval chlapcami ktorí dávali dobre nádeje ku kňazskému povolaniu, pre Casalskú diecézu a pre

¹⁰ Porov. *Positio*, s. 71.

¹¹ *Positio*, s. 48-49.

Saleziánsku kongregáciu. Medzi nimi je aj Luigi Lasagna, chlapec ktorý sa neskôr stane druhým saleziánskym misionárskym biskupom v Južnej Amerike.

V lete v 1865 v saleziánskom diele na Valdocco sa zhoršila situácia. Generálny administrátor don Alasonati zomiera; zomrie 7 októbra. Štyria ďalší hodnotní Saleziáni sú zdravotne mimo hry kvôli náročnej a stresujúcej práci. Číslo mladých sa vyšplhalo nad 700. Stavba svätyne Panny Márie Pomocnice rastie veľmi rýchlo a vyžaduje si stále väčšie náklady. Don Bosco je ponorený do nevyhnutnosti žobrať formou rôznych ciest, lotérii, spolu s obrovskou hromadou korešpondencie. Treba niekoho čo do rúk zoberie správne situáciu: disciplinovaný život mladých, materiálne spravovanie dielni a škôl, dozor nad prácami na Svätyni. Osobu takého kalibru Don Bosco pozná iba jedinu: don Ruu. A tak ho dá ihneď zavolať.

Don Provera, veľký salezián polovičný invalid ktorému Don Bosco zveroval najcitlivejšie a najťažšie úlohy, prichádza do Mirabella. Vojde do direkcie Malého seminára a nájde don Ruu ako píše nejaký list. „Don Bosco ťa žiada, aby si prenechal direkciu Don Bonettimu a aby si prišiel ihneď na Valdocco. Don Alasonatti zomiera. Keď budeš pripravený odchádzame“. Don Rua zavolá don Bonettiho a odovzdá mu úrad. Potom ide pozdraviť chlapcov čo sa nachádzajúcu v triedach. Objíeme svoju mamu hovoriac jej: „Don Bosco ma volá. Ty nateraz zostaň tu, kuchyňa a práčovňa ťa potrebujú. Potom sa ti ozvem“. Zoberie breviár a povie don Proverovi: „Som pripravený, ideme“.

Wirth dôkladne poznamenáva: „Skúsenosť v Mirabelle mu poslúžila vo vyzrievaní jeho ducha osobnej iniciatívy, čo by mohla byť trochu rezervovaná, ak by sa nikdy nevzdialil od Don Bosca.“¹² V počínaní don Ruu v Mirabelle bolo však oveľa viac: bola to skúška či dielo Don Bosca môže byť presadené, že môže fungovať a prosperovať aj bez fyzickej prítomnosti Don Bosca, len keď v jeho cele je osoba saleziánsky hodnotná: kvôli tomuto vydarený experiment don Ruu otvoril horizonty bez hraníc pre Saleziánske diela.

„Budeš Don Boscom tu, v oratoriu“

Don Rua prichádza na Valdocco bez nejakého veľkého rozruchu. Ma dlhé colloquium s Don Boscom ktorý mu v krátkosti povedal: „Bol si Don Boscom v Mirabelle. Teraz ním budeš tu, v oratóriu.“ Na jeho krehkých pleciah položí s dôverou každú zodpovednosť: školy, dielne, mladých spolubratov vo formácii aby ich povzbudzoval k štúdiu a ku skúškam, publikáciu *Letture Cattoliche* ktoré každý mesiac musia byť doručené tisícim predplatiteľom, mohutnú stavbu Svätyne, prevažnú časť korešpondencie ktorá bola určená jemu, ktorú don Rua musí prečítať, poznačiť a zveriť nejakému dôveryhodnému Saleziánovi, aby odpovedal. „Ja musím ísť znova do Ríma kvôli schváleniu nahších stanov. Budem chýbať viac menej dva mesiace a spolu so mnou si zoberiem don Francesia. Nechám ti všetko. Okolo teba sú tí najlepší Saleziáni. Pozri aké majú dary, vyber z nich a pošli ich pracovať tam kde uznáš za vhodné. Viac ako pracovať, budeš musieť koordinovať prácu iných.“

Don Rua vstáva veľmi skoro. Služi svätú omšu, meditáciu si robí po kľáčičky a modlí sa ako anjel. Potom ide pracovať s tou jeho špeciálnou koncentráciou ktorú ma iba on. Saleziáni a mladí ktorí ho nevideli už dva roky, zbadali, že niečo veľmi hlbokého sa v ňom zmenilo. Nie je viac prefektom pre disciplínu. Medzi osemdesiatimi chlapcami v Mirabelle a teraz sedemsto z Valdocca, sa naučil byť ako Don Bosco direktorom – otcom. Ruka ktorá dáva príkazy je pevná, ale spôsob je milý a láskavý.

¹² M. WIRTH, *Da Don Bosco ai nostri giorni*, s. 267.

Povinnosti sú naozaj mnohé. Ale stanú sa oveľa náročnejšími v mesiacoch v ktorých sa ma dokončiť stavba Svätej Panny Márie Pomocnice: na jeseň 1866 sa položí posledný kameň na kupole; osem mesiacov prác na dokončovanie vnútornej stavby; 9. júna 1867 slávnostné otvorenie svätej po ktorej nasledovalo osem dní slávnostných celebrácií. „Počas celého mesiaca júna - starostlivo značí A. Auffray – nespal viac ako štyri hodiny za noc. Musel všetko predvídať, organizovať, rozhodovať, dohliadať, animovať“.¹³ Don Bosco bol zatiaľ obkolesený veľkým zástupom ľudí čo chceli s ním rozprávať, prosili o jeho požehnanie, o milosti od Panny Márie a prinášali milodary.

2. Don Rua „Živé pravidlo“

Všetká práca skončila. Skončí aj Don Rua?

Keď všetky práce na svätyni boli ukončené, zdalo sa že končí aj Don Rua. Jedno júlové ráno, v teplej horúčave Turínskeho Júla, vo dverách oratória, v momente keď vychádzal, odpadne do náručia jedného priateľa, ktorý mu stal po boku. „Zápal pobrušnice“ vyriekol lekár, ktorý bol ihneď privolaný. „Nedá sa nič robiť. Dajte mu posledné pomazanie.“ Penicilín ešte nebol objavený, chirurgia bola ešte len v začiatkoch. Don Rua vo vysokej a ťažkej horúčke si žiadal Don Bosca, ale on bol v meste. Dali ho hľadať. Keď prišiel a bolo mu povedané že don Rua je už na konci, urobil nepochopiteľné gesto. V kostole boli chlapi čo si vykonávali mesačnú duchovnú obnovu a on ich šiel priamo spovedať. „Budte pokojný, don Rua nezomrie bez môjho povolenia“, povedal vchádzajúc do kostola. Vyšiel z tadiaľ veľmi neskoro a namiesto toho aby šiel na ošetrovňu pobral sa bokom na skromnú večeru. Potom vyšiel do izby odložiť si tašku s papiermi a konečne, počas toho ako boli všetci akoby na ihlách, išiel k lôžku don Rua. Uvidiac nádobu s posvätnými olejmi sa takmer nahneval: „Kto je ten dobráčisko čo mal tento nápad?“ potom si sadne vedľa don Rua a hovorí mu: „Dobre ma počúvaj. Ja nechcem, chápeš to? Nechcem aby si umrel. Musíš sa uzdraviť. Budeš pracovať a veľmi pracovať po mojom boku, a nie to zomrieť. Počúvaj ma dobre: aj keby si vyskočil z okna tak ako si, nezomrel by si“.¹⁴ Francesca a Cagliero videli a počuli všetko, dozreli v presvedčení že Don Bosco, ktorý rozprával vo snoch s Pannou Máriou a trhal od nej nemožné milosti, mal garanciu, že ten chlapec, ktorý jediný prežil spomedzi všetkých svojich súrodencov, Maria mu ho nechá po boku ešte počas celého života.

14. augusta 1876 jeden salezián, po večeri sa ho opýtal na rovinu: „Je to pravda že mnohí Saleziáni zomreli kvôli nadmernej práci?“ Don Bosco odpovie: „Ak by to aj bola pravda, Kongregácia by neutrpela žiadnu ujmu, naopak ... ale nie je to pravda. Jediný kto si môže zaslúžiť titul obeť práce je Don Rua, sami to vidíte veľmi dobre; ale našťastie Pán nám ho uchoval silného a mocného“.¹⁵

Don Bosco mu komunikoval svoje zmýšľanie i svoje srdce

Po troch mesiacoch zotavovania sa, don Rua vráti, jemný a silný ako predtým, verný Don Boscovi, ktorý mu zverí z roka na rok najdôležitejšie úlohy: vyber a formáciu tých ktorí žiadajú vstúpiť medzi saleziánov, určovať spolubratov pre rôzne diela, ktoré sa otvárajú na severe

¹³ A. AUFRAY, *Don Michele Rua*, s. 104.

¹⁴ Porov. A. AUFRAY, *Don Michele Rua*, s. 104; E. CERIA, *Vita del Servo di Dio Don Michele Rua*, SEI Torino 1949, s.71.

¹⁵ A. AUFRAY, *Don Michele Rua*, s. 136.

talianska, prvú vizitáciu týchto diel v 1872, aby ich usmernil a udržal na ceste skutočnej saleziánskeho ducha. V roku 1875 zdieľa s ním prípravu prvej saleziánskej misijnej výpravy do Južnej Ameriky. V roku 1876 mu zveruje generálne vedenie dcér Panny Marie Pomocnice, ktoré boli založené štyri roky pred tým a tak nahrádza tak Don Cagliera, ktorý odišiel na misie. Chce ho so sebou na dlhých náročných cestách ktoré konal pýtajúc almužnu vo Francúzku a v Španielsku. Deň po dni, Don Bosco „robí“ z don Rua svojho nástupcu vo vední saleziánskej kongregácie. Viac vnútornými postojmi ako slovami, mu odovzdáva svoje myšlienky, svoje smerovanie, svoj spôsob ako sa stavať k veciam, svoju úplnú dôveru v Boha a v Pannu Máriu Pomocnicu. Osobitne počas posledných ciest, Don Bosco sa mu zdôveruje, rozpráva mu o prítomnosti a budúcnosti saleziánskej kongregácie ktorá je Márinim dielom. Oni dvaja ju nesmú považovať za ich dielo, ale iba milovať ju a chrániť ju od zlého a od úpadku, zblížujúc spolubratov, povzbudzujúc ich k dodržiavaniu Stanov ako cestu ktorá vedie k spásu a svätosti. Inými slovami: Don Bosco mu komunikuje svoje zmýšľanie a svoje srdce. „Don Rua našiel svoju duchovnú cestu v kontemplácii Don Bosca“.¹⁶

Stávať sa donom Boscom den za dnom

Uprostred množstva svojich povinností, v tých rokoch don Rua je vždy direktorom pre mnohých chlapcov, ktorí sa tlačia na Valdoccu: študentov, remeselníkov, saleziánskych aspirantov, mladých saleziánov. Don Rua sa snaží „stávať donom Boscom“ vo všetkom, aj vo vonkajšom správaní. Samozrejme, fyzický aspekt a temperament sú rozdielne. „Jeho spôsoby, jeho hlas, jeho crty, jeho úsmev, nemali to tajomné caru, ktoré pritahovalo a priväzovalo mládež k donovi Boscovi. No bol pre všetkých horlivým a láskavým otcom, snažiacim sa pochopiť, povzbudiť, podržať, odpustiť, osvietiť, milovať,“ ako to začal byť v Mirabelle¹⁷. A mladí na Valdoccu, tak ako všetci mladí na svete, mali schopnosť vytušiť aj skryté veci, tak ako prútkár vie určiť, kde je voda, jasne vytušili kto im chce dobre a kto to „robí len naoko,“ a ukázali svojimi skutkami, že v ňom rozpoznali priateľa a otca.

Vedľa spovedelnice dona Bosca, v sakristii Sanktuária Márie Pomocnice, bola spovedelnica dona Rua. A počas tridsiatich rokov ho mladíci vyhľadávali každé ráno, tlačiac sa takmer tak ako pri spovedelnici dona Bosca. A keď sa zázračne uzdravil z ťažkej choroby a objavil sa potichu pod portikátmi, bol obklopený úprimnou radosťou množstva mladých. Počas rekreácie, ako to robieval pravidelne v Mirabelle, bol znovu prítomný medzi mladými, najveselší a najživší zo saleziánov. Spociatku sa ešte neodvažoval zapájať do hlucných pretekov „barra rotta“, ale zohol sa k malým a hral s nimi gulky. Počas pekných letných večerov, pod hviezdnatým nebom, zamiešaný v chlapeckom zbore, spieval z celej duše a s nesmiernou radosťou.

Animovať takéto množstvo mladíkov robiac z nich jednu veľkú rodinu, ako to vždy chcel don Bosco, pretože taký bol jeho výchovný systém, nebolo vždy ľahké. Bolo potrebné nadchnúť najlepších, povzbudiť ich, aby sa združili do apoštolských skupín, ako Družina Nepoškrvnenej, Najsvätejšej Sviatosti, Svätého Jozefa, Svätého Alojza, Malého kléru, hodnotiť ich tajným hlasovaním, ktoré poukazovalo na najlepších a dáť im malú odmenu, nenápadne ich predstaviť ako príklady hodné nasledovania. Je to elita, ktorá hýbe masou. Don Rua a saleziáni poznali a používali veľmi dobre tieto výchovné prostriedky, ktoré používal don Bosco, keď oni sami boli chlapcami.

Chcelo to tiež popohnať polovicatých a brzdiť najhorších, ktorí sa v mase nájdu stále. Aby sa tak dialo, don Rua predsedal každý týždeň stretnutiu asistentov a učiteľov. Zaznamenávalo sa čo bolo potrebné napraviť, neporiadky, ktorým predchádzať a námahy, ktoré vynaložiť. O väčšinu vecí sa potom v nasledujúcich dnoch postaral don Rua. Jeden jeho žiak z tých cias píše: „Bol milovaný, pretože so všetkými zaobchádzal dobre. Aj keď musel niekoho napomenúť alebo potrestať, vedel

¹⁶ M. WIRTH, *Da Don Bosco ai nostri giorni*, s. 273.

¹⁷ A. AUFRAY, *Don Michele Rua*, s. 151.

osladit to horké a mal vo zvyku pripojiť chválu k pokarhaniu, spomínajúc jeho minulé zásluhy a budúce nádeje. A vinník sa ukazoval pohnutý a olutoval, predsavzal si, že sa polepší, o to viac ešte pred pokarhaním alebo trestom, ktoré sa stávali nepotrebnými a vyhýbalo sa im s veľkou radostou, tých ktorým boli určené a takto sa cítili viacej milovaní a mali o to viacej svojho predstaveného”¹⁸.

Bolo by, ale veľkou chybou považovať Oratórium za miesto kde sa museli utiekať k trestom, aby sa udržali na uzde mladí. Medzi týmito chlapcami rástli veľkí saleziáni, ktorí rok rok prinášali a mali priniesť svetlo viery do celej Južnej Ameriky až po Južný pól. Druhá generácia saleziánov, ktorá sa mala coskoro roztratiť medzi tucet národov Európy, Ameriky a Ázie, rástla v tej mase chlapcov, ktorí sa tlačili v triedach i apoštolských združeníach, kricali radostne počas hlucných zápasov “Barra rotta” a v kostole sa modlievali ako anjeli, na olovrant vyprázdňovali koše s cerstým chlebom, ktorý sa piekol pod Sanktuáriom a večer radostne spievali pod hviezdami. Bola to konštelácia prestížnych mien: od “mladíkov” ako Unia, Milanesio, Balzola, Gamba, Paseri, Rota, Galbusera, Rabagliati, Fassio, Caprioglio, Vacchina, Forghino...až po “deti” Versigliu a Variaru, ktorých dnes uctieваме svätých a blahoslavených. Boli medzi nimi mladí, ktorí nemali čo závidieť Dominikovi Sáviovi.

V roku 1876 – rozpráva don Vespignani na jednej strane svojej pamätnej knihy “Rok v škole dona Bosca” - z Brazílie príde navštíviť dona Bosca biskup Ria de Janeira Pietro Lacerda. Cítil o Dominikovi Sáviovi a bol zasiahnutý tým, aké mimoriadne dary dostal Dominik od Boha. Mal na dona Bosca necakanú prosbu: porozprávať sa s niektorými chlapcami, ktorí by boli dobrí ako Dominik “pretože potrebujem, aby mi vyriešili určité obavy, ktoré mám z mojích zodpovedností pred Bohom. Don Bosco mu dal priviesť päť chlapcov pokojných v tvári, s rešpektom pred biskupom, otvorených a úprimných.”¹⁹ Biskup z Ria predstavil každému z nich “svoju situáciu: obrovské mesto, skoro milión duší, nedostatok knazov, vela nepriateľov Boha zjednotených do siekt; keď kázal hádzal do neho kamene... On biskup mal zodpovednosť, vinu?... Boli skoro ochromení z tohto strašného obrazu. Ale všetci ma zbavili akejkoľvek viny – rozprával mi biskupa odnali mi veľkú tarchu zodpovednosti, slúbiac mi, že sa budú modliť.”²⁰ To boli chlapci, ktorí žili na Valdoccu pod láskavým vedením dona Bosca a dona Ruu. Avšak don Bosco pochopil, že funkcia karhaca mohla uškodiť donovi Ruovi, v ktorom mala žiarit iba vlúdna a prívetivá otcovskosť, aby sa coskoro stal “druhým Otcom” Kongregácie. A tá úloha bola určená iným.

Stanovy odsúhlasené v Ríme sa stávajú cestou svätosti

1. apríla 1874 sa Valdocco naplnilo radostou: telegram odoslaný donom Boscom z Ríma oznamoval, že Svätý Stolec schválil definitívne Stanovy “Zbožnej Spoločnosti svätého Františka Saleského”. Saleziáni sa oficiálne rodili a pridružili sa k veľkým reholným rodinám, ktoré vznikli počas stáročí: benediktíni, františkáni, dominikáni, jezuiti,... Tá tenká knižôčka obsahujúca 47 strán, rozdelených do 15 kapitol, bola cesta, ktorú Pán, cez pápeža, ukazoval saleziánom ako “cestu svätosti.” Medzi 15 kapitolami vycnievali 3 centrálné, ktoré urcovali línie zasvätenia Pánovi prostredníctvom slubov poslušnosti, chudoby a čistoty. V liste, ktorým don Bosco predstavoval Stanovy svojim synom sa píše: “V zachovávaní Stanov sa opierame o stabilné základy, isté a môžeme povedať neomylné, keďže je neomylné rozhodnutie Svätej Stolice, ktoré ich chválilo.”

Od toho momentu – hovoria svedkovia – don Rua bol najvernejší v zachovávaní Stanov. Každénariadenie bolo ním uvedené do praxe s neobycajnou presnosťou. Bol dokonca nazvaný “Žijúcimi Stanovami.” Pre neho nebolo rozdielov medzi viac a menej dôležitými článkami. Tvrdil: “Žiadna vec sa nemôže nazvať malou odvtedy čo patrí do Stanov.” Don Giulio Barberis počas

¹⁸ A. AUFRAY, *Don Michele Rua*, s. 103.

¹⁹ G. VESPIGNANI, *Un anno alla scuola di Don Bosco* (Rok v škole dona Bosca), Scuola Tipografica Don Bosco, San Benigno Canavese 1930, s. 29-30.

²⁰ G. VESPIGNANI, *Rok v škole dona Bosca*, s. 30.

procesu blahorecena dona Ruu dosvedcil: “Ked boli Stanovy schválené Svätou stolicou, predstavoval si, že sám Pán ich takto usporiadal a cítil by sa veľmi vinným ak by bol porušil čo len jednu... Ani ja, ani jeho spolocníci s ktorými žil, nemôžeme povedať, že by sme videli, že bol čo i len raz neposlúchol... Vždy bola obdivovaná jeho pripravenosť v poslušnosti, aj len v malom, napríklad v silenciu... Nemyslel na iné, ako na znicenie vlastnej vôle v sebe, len aby konal vo všetkom podľa vôle Božej.”²¹ Bol naliehavý v tom, že Pán od nás nevyžaduje mimoriadne skutky, len dokonalosť v malých veciach, chce zachovávanie každej regoly, dajúc každej regole mimoriadnu dôležitosť. Pre neho toto bol veľký prostriedok pre rast vo svätosti.²²

Don Giovanni B. Francesca, jeho spolocník od prvých dní v Oratóriu a dôverný priateľ, dosvedcil: “Bol najpríkladnejší v dodržiavaní Stanov našej Zbožnej Spoločnosti... Poslušnosť Stanovám bola pre neho nadovšetko. Lásku, ktorú prechovával k Stanovám mu vyžarovala zo srdca do nežných slov: Boh nám dal kódex, ktorý nás vedie po cestách Neba. Milujme veľmi tento kódex, používajme ho často a keď docítame pobožkajme ho s výrazom lásky a vďacnosti Bohu.”²³

„Don Rua študoval mňa a ja som študoval don Ruu“

Don Jozef Vespignani, veľký salezián a misionár v Južnej Amerike, prišiel na Valdocco v roku 1876 ako 23 ročný novokňaz z Faenzy aby pobudol s don Boscom. Vo svojom spise „Rok v škole don Bosca“ nám zanechal živý obraz aktivít don Ruu. Na začiatku bol jedným z jeho sekretárov. So zvláštnou citlivosťou, ktorá nie je vlastná tomu kto žije v každodennosti, opisuje prostredie a atmosféru na Valdoccu oživovanú dvoma svätcami, don Boscom a don Ruom.

„Už od prvého dňa – píše – som si vložil do srdca rady môjho drahého predstaveného don Ruu. V tejto jeho škole zbožnosti, lásky a saleziánskej aktivity som sa naučil mnoho vecí! Bola to katedra vierouky a svätosti; ale predovšetkým „cvičiskom“ saleziánskej formácie. Každým dňom som čím ďalej tým viac obdivoval jeho presnosť, neúnavnú stálosť, dokonalosť v nábožnosti a pokoru spojenú s jemnou láskavosťou. Koľká láska, aké krásne spôsoby, aby voviedol spolubrata ktorý mu chcel zveriť! Aké delikátne štúdium, preniknúť a zakúšať postoje okolo seba, a tak vychovávať svoje tak, aby boli užitočné dielu don Bosca!...

Pracovňa don Ruu bola miestom nábožnosti a modlitby. Len čo tam človek vošiel, don Rua sa nábožne pomodlil Zdrava's a potom prečítal krátku myšlienku sv. Františka Saleského; to isté sa opakovalo na konci návštevy. Prečítal nejaké pravidlo nášho svätého (patróna) a pomodlil sa Zdrava's. Ráno mal vždy pripravené listy s poznámkami na okraji. Často bolo medzi nimi mnoho listov s poznámkami od don Bosca, ktorý nechával na don Ruu dokončenie objednávok, prijatie chlapcov bez platenia, poďakovania za milodary a žiadosti do ašpirantátu. Odpovedal som podľa poznámok na okraji považujúc sa za šťastného že môžem interpretovať myšlienky a úsudky predstavených a napodobňovať aj ich štýl – krátky, jemný a hlboký – ktorý som považoval za vlastný saleziánom. Tak don Rua študoval mňa, aby ma pripravil na povinnosti ktoré vyžadovalo moje povolanie. Ale aj ja som študoval jeho a v ňom don Bosca. On bol jeho verným predstaviteľom a živým obrazom vo všetkom čo robil... Táto práca bola pretkávaná zbožnosťou, ktorá jej dávala špeciálnu príchuť keďže všetky poznámky don Bosca a don Ruu, ktoré som písal v odpovediach na listy, mali svoj prameň vo viere a v dôvere v Pána a v Pannu Máriu. Boli to ozajstné povzbudenie k modlitbe, k odovzdaniu sa a k prijatiu všetkého z Božej ruky, k odpočínutiu si v Božej добрote; utešovali, povzbudzovali, radili; sľubovali modlitby, uisťovali o modlitbách mladých na ich úmysel a o požehnaní don Bosca. Nie zriedkakedy vyjadrovali názory a dávali rady týkajúce sa povolania, hovorili o podmienkach pre vstup do ašpirantátu alebo pre vstup k neskorým

²¹ *Positio*, s. 912-913.

²² *Positio*, s. 699.

²³ *Positio*, s. 923.

povolaniam... Bol to naozajstný apoštolát zbožnosti a lásky a popri tom som bol účastný na vedení Spoločnosti, teda na hlavnom riadení celého don Boscovho diela.

Túto izbu okrem mladých navštevovali aj kňazi, direktori a rôzni spolupracovníci. Ak sa nejednalo o rezervované otázky, rozhovory počúval aj sekretár. Tak (som) si dopĺňal stále viac poznatky o vnútornom a vonkajšom chode Oratória a učil (som) sa ako sa hľadá vo všetkom Božia sláva a dobro duší... Izba – pracovňa don Ruu bola pre mňa vždy špeciálnym miestom pozorovania, odkiaľ som pozoroval celé hnutie charakteristické pre Saleziánsku Spoločnosť; bola akoby mostíkom veľkej lode, kde má sídlo kapitán ktorý sleduje kurz aby sa vyhol útesom a nasmeroval loď do prístavu a zároveň velí všetkým svojim ľuďom... U don Ruu sa vo mne sformovala veľkolepá a pekná idea o celej Kongregácii a o celom don Boscovom diele.²⁴

Odtiaľto zhora Vespignani mohol pozorovať dvory preplnené chlapcami ktorí sa spolu s asistentmi rôzne hrali a veselo rozprávali. Pokračuje: „Vysvetlili mi že títo kňazi a klerici mali systém, špeciálnu metódu v školách a v štúdiu, aby usmernili svojich chlapcov k plneniu si svojich povinností. To isté platilo i v dielňach. Don Rua si bral veľmi k srdcu formáciu klerikov. Špeciálne filozofia a teológia boli objektom jeho pozornosti. „Vo svojej mysli som si uvedomoval ako všetci saleziáni, kňazi, klerici a koadjútori (pracujú) s rovnakým cieľom a so spoločným úmyslom spasit' duše.“²⁵ Naučil sa aj spôsob ako sa žilo medzi saleziánmi. Keď ho don Rua poslal za externým prefektom don Bolognom aby zapísal jeho dáta do hlavného registra. Keď počul vek 23 rokov, don Bologna sa na neho zahľadel a veselo „mi povedal: „Prečo sa tváriš tak seriózne?“ (v tých časoch sa v seminároch učilo že kňazi si majú udržiavať „kňazskú vážnosť“) Tieto slová ma donútili premýšľať nad výrazom tváre, spôsobmi a štýlom reči, ktoré by som mal osvojiť aby som získal saleziánsky vzhľad ako verný syn don Bosca. Okolo mňa sa všetci usmievali, nevynímajúc don Bosca: všetci sa na mňa pozerali a išli mi v ústrety ako priatelia a bratia; zadalo sa akoby sme boli starí priatelia.“²⁶

„Čítal som v Pravidlách že z času na čas je vhodné aby saleziáni hovorili s otcom predstaveným o duchovných veciach.“ Don Bosco bol dosť zaneprázdnený a požiadal don Ruu, ktorý bol direktor, aby sa mohol porozprávať s ním. On však musel ísť spovedať chlapcov na Valsalice. Povedal mu: „Vezmi si čiapku a pôjdeme. Po ceste sa porozprávame.“ „Tak sa odohralo moje prvé kolokvium.“ Don Rua sa ho opýtal čo na neho v prvých dňoch dobre zapôsobilo a čo v ňom zanechalo zlé dojmy. „Čo ma najviac udivilo bola nielen svätosť don Bosca ale aj jednota všetkých predstavených s ním. Nešlo však len o jednotu ale aj o identitu v postojoch v práci a jednaní, takže vo všetkom sa dal rozpoznať duch Zakladateľa a Otca.“ „Máš pravdu, môj drahý, táto jednota myslenia, cítenia a metód pochádza z rodinnej výchovy ktorú nám don Bosco poskytol. Získal si tak naše srdcia a vtlačil so nich celý svoj ideál. A niečo čo ťa zarmútilo?“ „Pre mňa je všetko povzbudzujúce. Malý seminár, hudobná skupina a predovšetkým Sopolčnosti sv. Alojza, sv. Jozefa, Najsvätejšej Sviatosti... Ich členovia veľmi dobre pôsobia na svojich spolužiakov.“²⁷

Ruka don Bosca v ruke don Ruu

Od roku 1875 do roku 1885 don Bosco žije svoje najintenzívnejšie desaťročie a zároveň neúprosne spaľuje svoj život. Popri ňom, stále viac jeho pravá ruka, intenzívne a v tichu pracuje don Rua, ktorý preberá stále väčšie zodpovednosti. Deň za dňom sa stáva v očiach druhých „druhým don Boscom.“ V roku 1875 odchádza do Južnej Ameriky prvá saleziánska misionárska výprava. V ďalších rokoch don Bosco zakladá Saleziánov Spolupracovníkov a začne s vydávaním

²⁴ G. VESPIGNANI, *Rok v škole dona Bosca*, s. 19-22 passim.

²⁵ G. VESPIGNANI, *Rok v škole dona Bosca*, s. 37, 41.

²⁶ G. VESPIGNANI, *Rok v škole dona Bosca*, s. 12.

²⁷ G. VESPIGNANI, *Rok v škole dona Bosca*, s. 23-24.

saleziánskeho Bollettina, odchádzajú do misií prvé Dcéry Panny Márie Pomocnice, ktorých hlavným „predtaveným“ je don Rua, don Ján Cagliero sa stáva prvým saleziánskym biskupom; a don Rua je zvolený Pápežom ako vikár don Bosca, pripravený byť jeho nástupcom. Je to on, ktorý v noci z 30. na 31. januára vezme ruku don Bosca, ktorý zomiera, aby ju viedol pri poslednom požehnaní pre saleziánsku rodinu. Ruku, ktorú podal don Bosco malému chlapcovi so slovami: „Vezmi, Miško, vezmi,“ teraz zviaza naposledy ruka Miška, ktorý sa stal jeho vikárom, odovzdáva mu všetko, všetko čo zrealizoval na zemi pre Božie Kráľovstvo.

3. Don Rua: vernosť zasvätenému životu „na celý život“

V liste poslanom 30. decembra všetkým saleziánom o zdravotnom stave don Bosca don Rua píše: „Včera večer, vo chvíli keď mohol ľahšie rozprávať, sme boli pri jeho posteli mons. Cagliero, don Bonetti a ja. Povedal okrem iného: *Kladiem na srdce saleziánom úctu k Panne Márii Pomocnici a časté sväté prijímanie*. Ja som dodal: *Toto by mohla byť strenna na nový rok pre všetky naše domy*. On odvetil: *Toto je na celý život*.²⁸ Každá don Boscova rada bola pre don Rua rozkazom. Tieto slová ktoré boli následne jednotiacim bodom celého jeho života, si don Rua vpísal do srdca: toto bola cesta po ktorej mu don Bosco kázal viesť Kongregáciu „po celý život.“ Don Rua bol stále vo všetkom verný: Ježišovi v Eucharistii, Márii Pomocnici, trom sľubom a úplnej vernosti don Boscovi. Svojim hrdinským príkladom ešte viac ako slovom neustále potvrdzoval že toto je cesta saleziánskej svätosti.

Plodná vernosť don Boscovi

Nejeden kardinál v Ríme, po smrti don Bosca 31. januára 1888, bol presvedčený o tom že Saleziánska Kongregácia skoro upadne; don Rua mal vtedy 50 rokov. Bolo by dobre poslať do Turína pápežského poverenca ktorý by pripravil zjednotenie saleziánov s nejakou kongregáciou s osvedčenou tradíciou. „Narýchlo – svedčí pod prísahou don Barberis – mons. Cagliero zvoláva Kapitulu (Havnú radu Kongregácie) spolu s niektorými najstaršími. Spolu napísali list pápežovi v ktorom všetci predstavení a starší vyhlasujú že všetci súhlasne prijímajú za hlavného predstaveného don Rua a nielen sa mu podriaďujú ale ho s radosťou prijímajú. Ja som bol tiež medzi podpísanými. 11. februára Svätý Otec potvrdil do služby don Rua na 12 rokov podľa Stanov.“²⁹

Pápež Lev XIII osobne poznal don Rua a vedel že saleziáni pod jeho vedením budú pokračovať v misii. A stalo sa tak. Saleziáni a saleziánske diela sa rozmnožovali ako chleby a ryby v Ježišových rukách. Don Bosco vo svojom živote založil 64 diel; don Rua ich rozmnožil na 341. V čase smrti don Bosca bolo 700 saleziánov. Počas 22 rokov don Ruovho úradu sa ich počet vyšplhal na 4000. Misie, ktoré don Bosco húževnato pripravoval a zrealizoval, sa rozšírili ešte počas jeho životando Patagónie a Ohňovej Zeme; don Rua ešte znásobil rozmach misií a saleziánski misionári sa dostali do bazílskych pralesov, Ekvádora, Mexika, Číny, Indie, Egypta a Mozambiku.

Aby sa pri takých veľkých vzdialenostiach nestrácala vernosť don Boscovi, don Rua nemal strach cestovať hore-dole nepohodlnými vlakmi stále v ľudovej (turistickej/2.) triede. Celý jeho život bol posiaty cestami. Potvrdzuje to don Barberis: „Ako spoločníka ma vzal na viaceré zo svojich ciest. Don Rua navštívil svojich saleziánov nech by boli kdekoľvek, hovoril im o don Boscovi, oživoval v nich jeho ducha, informoval sa stále a dôkladne o živote spolubratov a o dielach, nechával napísané smernice a napomenutia, aby rástla vernosť don Boscovi.“ „Nezaobstarával pre kongregáciu len vonkajšie dobrá“ – pokračuje v svedectve don Barberis – „ale

²⁸ *Životopisné pamäti* (Memorie Biografiche) XVIII, s. 502-503.

²⁹ *Positio*, s. 54-55.

jeho hlavným úmyslom bolo upevniť Kongregáciu stále viac zvnútra. Kvôli tomu si v roku 1893 zobral za spoločnosť mňa a ďalších dvoch predstavených a zaviedol nás na Rivalta Torinese, aby sme z mnohých vybrali tie prostriedky, ktoré našu Kongregáciu budú posúvať stále ďalej. Prepracovali sme pravidlá a pridali k nim čo sme považovali za nevyhnutné.“³⁰

Ježiš: pokrm v Eucharistii a milosrdná láska v jeho Srdci

V poslednej vôli ktorú don Bosco napísal pred svojou smrťou don Bosco vraví: „Váš prvý vodca je mŕtvy. Ale náš ozajstný predstavený, Ježiš Kristus, nezomrie. On bude stále našim učiteľom, našim vodcom, našim vzorom; ale majte na pamäti že keď príde čas, on sám bude našim sudcom a odmenou našej vernosti v jeho službe.“³¹

Toto bolo presvedčenie Michala Ruu už od jeho mladosti. V okružnom liste, ktorý poslal 21. novembra 1900 znova opakuje a rozvíja tieto slová keď hovorí všetkým saleziánom: „Nech vám na svete nie je nič vznešenejšie ako dávať druhým poznať a oslavovať nekonečnú Ježišovu lásku vo vykúpení; oslavovať v nás a dať iným poznať a oslavovať Ježišovu lásku v narodení, v jeho živote, v jeho učení, v jeho príkladoch, v jeho utrpení..., v ustanovení Najsvätejšej Eucharistie, v nesení jeho bolestných múk, v odovzdaní Márie nám za matku, v smrti pre nás..., a povedal by som ešte viac v tom že chce zostať s nami až do konca sveta v Oltárnej Sviatosti.“³²

O jeho láske k Eucharistickému Ježišovi hovoria svedkovia pri procese blahorečenia veľmi konkrétne. Don Ján B. Francesia a don Barberis potvrdzujú že pri návšteve akéhokoľvek saleziánskeho domu jeho prvou žiadosťou bolo: „Zavedzte ma k Pánovi domu, chcem ho pozdraviť.“ Myslel na kostol, kde si na dlho kľakol pred svätostánok. Don Francesia pridáva že často trávil „väčšiu časť noci“ robiac spoločnosť Osamelému zo Svätostánku, ako zvykol hovorievať. A ešte dosvedčuje: „Chcel aby Najsvätejšia Sviatosť bola stredom všetkých našich srdiec. Chodil opakujúc: „Spravme si svätostánok v našom srdci a držíme sa stále v spojení s Najsvätejšou Sviatosťou.“³³

Sviatok Najsvätejšieho Srdca Ježišovho, ustanovený v roku 1856, rozšíril čoraz viac v kresťanskom svete kult k tomuto symbolu Ježišovej milosrdnej lásky. Pápež Lev XIII dal k tomuto kultu zvláštny impulz zvlášť v dňoch na prelome 19. a 20. storočia. Povzbudzoval všetkých kresťanov zasvätiť sa Srdcu Ježišovmu a pre túto príležitosť vytvoril aj rozšírenú formulu zasvätenia. Don Rua chcel aby Saleziáni, Dcéry Panny Márie Pomocnice, Spolupracovníci a všetci mladí zo saleziánskych diel v noci z 31. decembra 1899 na 1. januára 1900 vykonali toto zasvätenie. On sám v Bazilike Panny Márie Pomocnice spolu s vyššími predstavenými strávil noc v modlitbe a okolo pol noci spolu so všetkými zúčastnenými predniesol pomaly a slávnostne Zasvätenie.

“Za všetko čo máme, môžeme ďakovať Márii Pomocnici”.

Michal Rua sa stal prvým saleziánom v deň Zvestovania Anjelom Panne Márii. Sám si na to spomína vo svedectve na proces blahorečenia don Bosca: „V roku 1855, na slávnosť Zvestovania Najsvätejšej Panne Márii, som ja ako prvý, počas druhého ročníka filozofie, zložil sľuby na jeden rok“. Žijúc 26 rokov po boku don Bosca, načerpal jeho ducha, ktorého jednou z podstatných črt

³⁰ *Positio*, p. 57.

³¹ Z duchovného testamentu sv. Jána Boska, porov. “Konštitúcie SDB”, 2003, s. 258 (DON BOSCO, *Memorie dal 1841 al 1884-5-6*, v ASC 132, quaderni-taccuini 6)

³² *Okružné listy don Michala Ruu saleziánom*, Direzione Generale delle Opere Salesiane, Torino 1965, s. 276-277.

³³ *Positio*, s. 306.

bola úcta k Márii Pomocnici. Svedok Lorenzo Saluzzo dosvedčuje: „Spomínam si osobitným spôsobom na slová Božieho sluhu: 'Nie je možné byť dobrým saleziánom bez úcty k Panne Márii'“.³⁴

Don Bosco postavil Chrám Márie Pomocnice, don Rua ho dal zrekonštruovať, skrášliť a vyzdobiť. Slávnostná 'korunovácia' obrazu Márie Pomocnice, ktorá sa udiala v Chráme na Valdoccu v roku 1903, bola dosiahnutá od pápeža vďaka jemu, a vykonaná Pápežským legátom, kardinálom Richelmy. 17 decembra oznamoval saleziánom túto udalosť slovami: „Snažme sa urobiť všetko to čo môžeme, aby sme sa stali menej nehodnými našej nebeskej Matky a Kráľovnej, a ohlasujme so stále väčším zápalom jej slávu a materinskú láskavosť. Ona inšpirovala a prozreteľne viedla nášho don Bosca vo všetkých jeho veľkolepých podujatiach a dielach; Ona pokračovala a pokračuje aj dnes v tejto materinskej pomoci pri všetkých našich dielach, preto môžeme zopakovať s don Boscom, že za všetko to čo máme, vďačíme Najsvätejšej Márii Pomocnici“.³⁵ Deň korunovácie, 17 máj, bol veľmi slávnostný, za účasti veľkého zástupu ľudí. Don Melchior Marocco: „Don Ubaldi a ja sme stáli po boku Pápežského legáta, a tak sme mohli pozorovať vskutku extatický výraz don Rua, ktorý pri pohľade na polozenie korún na hlavu Dieťaťa a Madony rukou jeho Eminencie, vypukol v neutišiteľný plač, čo nás veľmi prekvapilo, pretože sme poznali absolútne sebaovládanie, ktoré mal sám voči sebe“.³⁶

19 júna, informujúc o udalostiach všetkých saleziánov na svete, don Rua napísal: „Je mi príjemné pomyslieť na to, že korunovácia milostivého obrazu Márie Pomocnice spôsobí medzi saleziánmi pôsobiacimi po celom svete nesmierne ovocie. Nech znásobí našu lásku, našu úctu a vďačnosť voči našej nebeskej patrónke, ktorej vďačíme za všetko to dobro, ktoré sme mohli urobiť... Počas týchto našich pamätných osláv meno Márie Pomocnice bolo ustavične spájané s menom don Bosca, ktorý za neslýchaných obetí postavil tento chrám, slovom i písmom sa podujal byť apoštolom mariánskej úcty, a v jej mocný príhovor vložil všetku svoju dôveru. Aké príjemné pomyslenie pri pohľade na toľkých pútnikov, čo po prejavení ich zbožnosti v chráme, navštevovali s hlbokou úctou izbičky don Bosca. Som si istý, že so zväčšovaním úcty k Márii Pomocnici, bude rovnako rásť i úcta a láska k don Boscovi, a o nič menej i úsilie zachovať jeho ducha a napodobňovať jeho čnosti“.³⁷

My saleziáni vďačíme don Ruovi za uvedenie každodenného recitovania zasväcujúcej modlitby k Márii Pomocnici na záver meditácie, a taktiež za procesiu so sochou Márie Pomocnice turínskymi ulicami, ktorá bola usporiadaná po prvýkrát práve vďaka jeho vôli v roku 1901, a onedlho sa stala peknou tradíciou a dôležitou udalosťou pre mesto i pre celý Piemont.

V poznámkach jeho kázni pre ľud čítame: „Vo všetkých našich potrebách nachádzame našu zástankyňu v Najsvätejšej Márii, a ešte sa nenašiel nik, kto by sa nadarmo ku nej utiekal. Preto teda máme šťastie my, čo sme synmi tejto matky... Uctievajme ju, milujme ju a robme všetko preto, aby ju milovali aj iní, podujmime sa na to, aby sme ju predstavili ako oporu kresťanov, utiekajme sa j nej ako k istej ochrane v chorobách, s nešťastím v rodinách, čo sa nenávidia, aby sme zabránili niektorým vážnym pohoršeniam v mestách i na dedinách. Ak však chceme urobiť niečo prospešné, snažme sa osobitým spôsobom ujať mládeže... špeciálne sa ujmime chudobnej mládeže“.³⁸

Dcéry Márie Pomocnice, ľudovo nazývané 'sestričky don Bosca', boli založené týmto svätcom v roku 1872, a boli ním označené ako 'živý pamätník jeho vďačnosti Panne Márii'.³⁹ Neuveriteľne

³⁴ *Positio*, s. 339.

³⁵ A. AMADEI, *Il Servo di Dio Michele Rua*, III, s. 12.

³⁶ *Positio*, p. 426.

³⁷ A. AMADEI, *Il Servo di Dio Michele Rua*, III, s. 43.

³⁸ A. AMADEI, *Il Servo di Dio Michele Rua*, III, s. 746, 748.

³⁹ ISTITUTO FIGLIE DI MARIA AUSILIATRICE, *Kronika inštitútu I*, Roma 1974, s. 298.

rýchlo sa rozrastali a urobili nespočetne veľa dobra pre chudobných a opustených mladých. Don Rua, vo veľkej úcte k Márii Pomocnici, zjednotil jej meno s jej dcérami. Po smrti don Bosca, hlavná predstavená matka Daghero napísala don Ruovi a zverila mu v plnej dôvere Inštitút FMA. Ten, čo videl jeho zrodzenie a pozoroval jeho postupný rozkvet, sa ho ujal ako svätého dedičstva zanechaného mu don Boscom, zveľadil ho neúnavným úsilím, bohatstvom jeho mysle i vlastného srdca.

Jeho osobu stretáme na každej stránke v histórii FMA po viac ako dvadsať rokov. Je to výnimočne bohaté obdobie vzhľadom na rozvoj a aktivitu. Otvárajú sa mnohé domy v mnohých krajinách Európy, v Palestíne, v Afrike, a v mnohých častiach Ameriky. Objavujú sa nové diela vyžiadané novými okolnosťami a potrebami doby, obzvlášť asistencia medzi mladými robotníkmi; otvárajú sa nové misijné polia prvej línie; dáva sa väčší dôraz školám.

Počas svojich ciest, don Rua rozšíril svoje návštevy aj na domy FMA: kdekoľvek príde povzbudí svojím slovom, osvieti, podrží, sprevádza. Všade sa zaujíma každú vec, nikdy neprejaví únavu a nedá pocítiť svoju zaneprázdnenosť. Vždy poradí a ponúkne podnety namierené iba a výsostne na hľadanie dobra. Jeho odkazy, napísané zreteľne a precízne, hoc iba na ústrižku papiera, majú v sebe dar jednoduchosti a majú vôňu jeho vnútra.

Poslušnosť

Zasvätenie sa Bohu každého rehoľníka sa skladá z odovzdania seba samého Jemu prostredníctvom evanjeliových rád poslušnosti, chudoby a čistoty. Prvou z týchto rád, podľa saleziánskej tradície, je poslušnosť.

Na konci roku 1909 mal don Rua už 72 rokov a jeho zdravotný stav bol vážne narušený. Prvého januára toho roku napísal jeho predposledný list všetkým saleziánom. Hovoril v nej: „Stanovy, ktoré pochádzajú s otcovského srdca don Bosca, potvrdené Cirkvou, ktorá je neomylná vo svojom učení, budú vašim sprievodcom, vašou ochranou v každom nebezpečenstve, v každej pochybnosti a ťažkosti. So svätým Františkom Assiským vám poviem: Nech je požehnaný ten rehoľník, čo zachováva svoje sväté pravidlá. Ony sú knihou života, nádejou pre spásu, miazgou Evanjelia, cestou dokonalosti, kľúčom do neba, dokladom našej zmluvy s Bohom“.⁴⁰

Po celý život don Rua prejavoval úplnú poslušnosť, až natoľko, že sám don Bosco si vďaka tomu i trochu zažartoval. Vo výpovedi k procesu blahorečenia, hlavný predstavený don Filip Rinaldi dosvedčil: „Don Bosco raz povedal: 'Don Ruovi sa nedávajú príkazy ani zo žartu', taká bola jeho pohotovosť pri plnení čohokoľvek, čo mu bolo povedané od predstaveného... Pre don Ruu bola poslušnosť veľmi ľahká, pretože bol hlboko pokorný. Skromný v správaní, v slovách, pokorný s veľkými i malými“.⁴¹ No i napriek tomu bola poslušnosť don Ruu vystavená dvom veľmi ťažkým skúškam. Od Svätej Stolice prijal dve nariadenia, ktoré hlboko ranili jeho citlivosť.

Až do roku 1901 „*saleziánski predstavení a direktori*, verní príkladu don Bosca, videli veľké výhody pri spovedaní tak rehoľníkov ako i chlapcov z ich domu. Don Rua si dával záležať na spovedaní v oratóriu a inde, o to viac, že bol presvedčený o tom, že je to jedným z podstatných prvkov saleziánskeho ducha. Z tohto dôvodu, bol bolestne prekvapený keď jeden dekrét z 5 júla 1899 zakázal direktorom domov v Ríme spovedať chovancov. Podľa Svätého Oficia táto norma bola namierená na ochranu slobody penitentov a aby sa predišlo prípadným podozreniam vzhľadom na vedenie predstaveného. Obávajú sa, opodstatnene, ďalších a rozšírených nariadení, don Rua sa snažil vyčkávať. Ale druhý dekrét, z 24 apríla 1901, zakázal všetkým saleziánskym predstaveným spovedať akúkoľvek osobu od nich závislú. Takto, nachádzajúc sa na rozhraní dvoch verností, pokúsil sa urobiť dajaký krok, ktorý mu však priniesol predvolanie do Ríma, kde musel podstúpiť osobné pokarhanie Svätým Oficiom; hneď nato bol vyzvaný opustiť okamžite Rím. Podriadil sa síce bez otáľania, ale s hlbokou bolesťou v srdci“.⁴²

⁴⁰ *Okružné listy don Michala Ruu saleziánom*, s. 499.

⁴¹ *Positio*, s. 979, 981.

⁴² M. WIRTH, *Da Don Bosco ai nostri giorni*, s. 272.

Don Barberis, ktorý bol po jeho boku práve za týchto bolestivých a napätých dní, dosvedčil: „Ja som asi jediným človekom, čo pozná túto vec vo všetkých jej podrobnostiach... Don Bosco zaviedol zvyk, že v našich domoch bol direktor aj spovedníkom: neuložil to ako príkaz; nie je zaznamenaný v žiadnom článku Stanov, ani Pravidiel, ale zaužíval sa sám od seba a bez žiadnych ťažkostí... Keďže sa jednalo o zvyk zavedený don Boscom, zachovával sa asi 70 rokov, a v dekrétu bolo poznačené 'predstavení to vyriešia do jedného roku...!', don Rua sa cítil oprávnený vyčkávať istý čas ... aby mal čas sa poradiť ... s dôležitými osobami, medzi ktorými spomínam kardinála Svampa, bolonského arcibiskupa ... Avšak, len čo vycítil závažnosť dekrétu, okamžite sa rozhodol komunikovať ho celej kongregácii, bolo to 6 júla 1901“.⁴³

V roku 1906 ďalšie rozhodnutie Svätej Stolice prinútila jeho poslušnosť k novej tvrdej skúške, dopustiť, že bola opäť zasiahnuté dedičstvo prijaté od don Bosca. Od samého založenia, Inštitút Dcér Márie Pomocnice, bol pričlenený ku saleziánom. Jednota dvoch kongregácií bola zabezpečená spoločným vedením. Inštitút FMA – hovorili jeho stanovy – je pod vysokou a bezprostrednou závislosťou na hlavnom predstavenom Spoločnosti sv. Františka Saleského ... V skutočnosti, touto úlohou hlavný predstavený poveril jedného saleziána kňaza, ktorý mal titul Hlavný direktor Inštitútu FMA. Na miestnej úrovni, ho zastúpili v jeho úlohe provinciáli. Vnútorne vedenie Inštitútu bolo naopak v rukách Hlavnej predstavenej a jej rady. Don Bosco bol naviazaný na takýto režim“.⁴⁴

Z dôvodu zavedenia poriadku v množiacich sa rehoľných rodinách za posledných desaťročí, Svätá Stolica uverejnila dekrét s príkazom: ženská kongregácia s jednoduchými sľubmi nemôže v žiadnom spôsobe závisieť od mužskej kongregácie rovnakej povahy. Piata hlavná kapitula sestier, ktorá sa zhromaždila v roku 1905, vyjadrila obavy a úzkosti pred týmto rozhodnutím. Napriek náležitej poslušnosti voči tomu, čo Cirkev nariadila, jednohlasne schválili túžbu závisieť od nástupcu don Bosca: za tejto závislosti Inštitút zaznamenal rýchly a nečakaný rozvoj, na saleziánov sa obrátili vždy, keď nastali dajaké ťažkosti s cirkevnými alebo občianskymi autoritami, v tomto pociťovali ich istotu do budúcnosti, v duchu spoločného zakladateľa. Ale Rím odpovedal odvolajúc sa na poslušnosť. Keď o tom bola informovaná hlavná kapitula, píše don Ceria, pripadalo to ako blesk z jasného neba. Pápež Pius X, prijímúc Matku predstavenú a jej radkyne, v duchu veľkého a takmer bolestného pochopenia, povedal: „Buďte pokojné: jedná sa iba o materiálne rozdelenie a nič viac“.

V roku 1906 Svätá Stolica odovzdala don Ruovi upravený text Stanov FMA. V roku 1907 bol text odovzdaný mimoriadnej kapitule FMA. „Základné ustanovenie sa vzťahovalo na úplnú nezávislosť dvoch kongregácií, tak po stránke vedenia ako i administrácie a hospodárenia. Saleziáni sa majú venovať FMA – na poli duchovnom – výhradne iba ak by k tomu boli vyzvaný zo strany biskupov“.⁴⁵

Blahoslavený don Filip Rinaldi, Hlavný predstavený Saleziánov, vydal pod prísahou svedectvo vzhľadom na don Ruu: „Spomínam si jeho podriadenosť bez výhrad k Dekréto o osamostatnení Sestier Márie Pomocnice od Inštitútu saleziánov. Po tomto Dekréto sa zachoval natoľko rezervovaný, že sa neodvážil nijako zasiahnuť do ich záležitostí, pokiaľ k tomu nebol vyzvaný samotnými predstavenými FMA, alebo ak sa nejednalo o záležitosti obzvlášť dôležité. Túto rezervovanosť zachovával až pokým mu Pius X nepovedal, že sestry potrebujú ešte a naďalej vedenie Saleziánmi, osobitne pri spravovaní materiálnych záležitostí, v otázke školstva a na zachovanie ducha don Bosca. Potom teda opäť nadobudol pokoj a vrátil sa nielen ako otec, ale aj ako direktor“.⁴⁶

Chudoba

⁴³ *Positio*, s. 292-294.

⁴⁴ M. WIRTH, *Da Don Bosco ai nostri giorni*, s. 399.

⁴⁵ M. WIRTH, *Da Don Bosco ai nostri giorni*, s. 400.

⁴⁶ *Positio*, s. 979.

Don Francesia spomína, ako si raz don Rua ešte ako klerik chcel prikryť svoj písací stôl kúskom červenej látky, ktorú našiel. Don Bosco to zbadal a povedal mu: „Ah, don Rua! Páči sa ti elegancia, čo?“ Zmetený Rua odpovedal, že išlo len o kus handry, no don Bosco poznamenal: „Prepych a elegancia sa ľahko udomácnia, ak nie sme ostražití.“ Don Rua na tieto slová nikdy nezabudol a pokladal ich za poklad po celý svoj život.⁴⁷

Chudoba bola donovou Ruovou devízou. Obliekal sa chudobne, nevyhľadával nikdy blahobyť, šetril v každej malej veci. A dával pozor, aby všetci saleziáni milovali a praktizovali chudobu s duchom viery tak, ako to chcel don Bosco. Jeho oblečenie bolo plné záplat. Jeden pár topánok mu vydržal roky a pritom chodil často krát pešo, aby nemusel ísť električkou a mohol dať tých desať centov, čo mal na lístok, ako almužnu. V dome si až do svojej smrti obliekal jeden starý oblek, používaný už donom Boscom, a nosil s oddanosťou.

Jedna sestra FMA, ktorá sa roky starala o plákanie šiat saleziánov v Oratóriu, vyhlásila, že vskutku zriedkakedy je priniesli niečo od don Ruu; a aj keď jej doniesli jeho čierne rúcho, súrili ju, aby ho zaplácala čím skôr, zatiaľ čo don Rua pracoval vo svojej izbe, oblečený do plášťa, lebo nechcel mať náhradné.

Počas cesty do Konštantinopola v roku 1908 sa vrátil po mnohých exkurziách v meste s opuchnutými nohami a s premočenými chodidlami. Popýtal si od direktora domu jeden pár vlnených ponožiek, aby si mal čo prezúť. V celom dome sa však nenašiel ani jediný pár. Don Rua sa len pousmial a povedal: „Som spokojný! Toto je tá pravá saleziánska chudoba.“⁴⁸

Počas tých dvadsiatich troch rokov, čo bol Hlavným predstaveným, poslal don Rua saleziánom 56 okružných listov. Vtlačil do nich všetku svoju lásku k donovi Boscovi a celého saleziánskeho ducha. Spomedzi týchto listov sa považuje za vrchol ten s názvom „Chudoba“. Zaberá 20 strán, v úvode sa píše: „Turín 31. január 1907, výročie smrti dona Bosca.“ Prinášam niekoľko odstavcov z tohto jeho stále aktuálneho listu⁴⁹, aby som v nás oživil skutočného ducha saleziánskej chudoby.

“Je prirodzené považovať chudobu za nešťastie“

Chudoba sama osebe nie je čnosťou; je zákonitým následkom prvého hriechu, určená Bohom na odčinenie našich hriechov a na posvätenie našich duší. Je preto prirodzené, že človek má z nej strach, považuje ju za nešťastie a robí, čo môže, aby sa jej vyhol. Chudoba sa stane čnosťou, iba ak ju slobodne prijmete z lásky k Bohu, ako to robia tí, ktorí sa rozhodnú pre rehoľné povolanie. Tak či onak, ani potom neprestáva byť chudoba horká; aj pre rehoľníkov predstavuje chudoba veľa obetí, ako sme sami už tisíckrát zakúsili.

Nie je preto divu, ak je chudoba jedným z najháklivejších bodov rehoľného života či akýmsi skúšobným kameňom, ktorý odliší kvitnúcu komunitu od rozpustilej, horlivého rehoľníka od lajdáka. Ona bude, bohužiaľ, tou skalou o ktorú sa budú rozbíjať mnohé veľkodušné predsavzatia, mnohé povolania, ktoré bývali okúzľujúcimi pri svojom vzniku a vo svojom rozvoji. Odtiaľ plynie potreba jednak zo strany predstavených často o nej hovoriť a zas zo strany všetkých členov saleziánskej rodiny o udržovanie živej lásky k nej a o jej uskutočňovanie.

“Prvá evanjeliová rada“

Chudoba je prvou z evanjeliových rád. Hneď na začiatku svojho verejného života Ježiš vyslovuje tie najväčšie beda smerom k bohatým, ktorí si zabezpečujú svoju odmenu tu na zemi. Na druhej strane, utrpenie chudobných pohýna jeho veľké srdce k súcitu, potešuje ich a volá ich blaženými, uisťujúc ich, že im patrí nebeské kráľovstvo. Keď sa ho ktosi pýta, čo má robiť, aby bol dokonalým, odpovedá: „Choď, predaj všetko, čo máš, potom príď a nasleduj ma.“ Svojim prvým apoštolom, ktorí ho chcú nasledovať, káže, aby zanechali siete, mýto a všetko, čo vlastní. A toto

⁴⁷ Cf. *Positio*, s. 924.

⁴⁸ Cf. A. AMADEI, *Il Servo di Dio Michele Rua*, III, s. 104-121.

⁴⁹ Všetky state vzhľadom na chudobu sú citované z *Okružné listy don Michala Ruu saleziánom*, s. 430-445.

dobrovoľné vyzlečenie sa zo všetkých pozemských dobier praktizujú všetci učenici Ježiša Krista, všetci svätí, ktorí v priebehu storočí osvietili Cirkev.

“Donova Boscova chudoba”

Náš ctený Otec žil chudobný až do konca svojho života. Napriek tomu, že mu prešlo cez ruky počas svojho života obrovské množstvo peňazí, nikdy na ňom nebolo vidieť ani najmenšiu snahu o zabezpečenie si nejakého časného blaha. Hovorieval: „Chudobu je treba mať v srdci, aby si ju mohol praktizovať.“ A Boh ho nadmieru odmenil svojou dôverou tak, že dokázal podniknúť také dielo, ku ktorému by sa neodhodlali ani mocní jeho doby. Hovoriac o sľube chudoby, don Bosco napísal: „Pamätajte si, že od jej zachovávaní závisí rozvoj našej Zbožnej spoločnosti a zároveň je osožná našej duši.“

“Chudobní nie sú len objektom evanjelizácie, ale sú to práve chudobní, ktorí evanjelizujú”

Dejiny Cirkvi nás učia, že práve tí, čo boli čím viac odpútaní od sveta, sa vyznamenali svojou vierou, nádejou a láskou a ich životy boli utkané z dobrých skutkov a z celej série zázrakov na Božiu slávu a na spásu druhým.

Namáhalí by sme sa zbytočne, ak by svet nezbadal e nepresvedčil sa o tom, že nehľadáme bohatstvo a pohodlie. Nech máme dobre na pamäti to, čo napísal sv. František Saleský, že chudobní nie sú len objektom evanjelizácie, ale sú to práve chudobní, ktorí evanjelizujú.

Som si istý, že medzi nami nie sú žiadni saleziáni, čo by túžili po pohodlnom živote, a pritom by podnikali také užitočné diela ako: odísť medzi divochov na Mato Grosso alebo do Ohnivej zeme, či venovať sa opatere malomocných. To môže byť výsadou len tých, ktorí veľkodušne zachovávajú chudobu.

“Donove Boscove diela sú ovocím lásky”

A tak je dobré si uvedomiť, že donove Boscove diela sú ovocím lásky. Je nutné, aby sa vedelo, že mnohí z našich dobrodincov, čo sami boli chudobnými alebo len skromne majetnými, podstúpili veľké obety, aby nám mohli pomôcť. Mali by sme to srdce použiť ten milodar na to, aby sme si zabezpečili pre seba neprimerané pohodlie? Premárniť ovocie toľkých obetí, aj keď len nepremysleným utrácaním, je vskutku veľká nevďačnosť voči Bohu a voči našim dobrodincom.

Dovoľte mi s niečím sa podeliť. Možno si mnohí myslia, vidiac naše stále viac rozpínajúce sa diela, že naša Zbožná spoločnosť disponuje mnohými prostriedkami a že nie sú na mieste moje opätovné a naliehajúce povzbudenia, aby sme šporili a zachovávali chudobu. Ako sú ďaleko od pravdy! Mohlo by sa im poukázať, o koľkých chalanov sa Kongregácia stará, či už úplne alebo z veľkej časti, napr. čo sa týka stravy, oblečenia, kníh atď. Kto pozorne sleduje náš rozvoj, ľahko si môže byť vedomý toho množstva domov či kostolov, ktoré sa stavajú; a tiež množstva utrpených škôd, ktoré je treba dať poriadku; misionárskych ciest, ktoré treba zaplatiť; a takisto peňazí, ktoré sa posielajú do misií; ako aj veľkých výdavkov spojených s formáciou personálu.

Ktokoľvek by nežil podľa sľubu chudoby, kto by v strave, oblečení, bývaní, cestovaní či v majetku prekročil mieru, ktorú nám dovoľuje naše povolanie, ten by mal cítiť výčitky, že odcudzil z Kongregácie ten peniaz, čo bol určený na chlieb pre siroty, na pomoc nejakému povolaniu či na rozmach kráľovstva Ježiša Krista. Nech si je vedomý, že pri Božom súde bude musieť z toho vyúčtovať.

“Hrdinské časy Kongregácie”

Dobrý salezián si dokáže osvojiť ducha chudoby, to znamená, že bude skutočne chudobným v myšlienkach a túžbach, bude takým aj vo svojich slovách, bude sa správať ako chudobný. Rád prijme všetko to odriekanie či nepohodlie, ktoré je nevyhnuté pre spoločný život, a dobrovoľne si pre seba zvolí veci menej pekné alebo menej pohodlné.

Zakončím to jednou spomienkou na tie časy, ktoré nazývame hrdinskými v dejinách našej Zbožnej spoločnosti. Boli to roky, v ktorých bola doslova potrebná výnimočná čnosť, aby sme sa

zachovali vernými donovi Boscovi a aby sme odolali doliehajúcim ponukám, ktorých prijatie by znamenalo opustiť ho; dokázali sme to len vďaka krajnej chudobe, v ktorej sa žilo. No zároveň nás podporovala láska k donovi Boscovi, jeho povzbudená, aby sme vydržali vernými vo svojom povolaní, aj napriek veľkému odriekaniu či ťažkým obeťam, nám dodávali silu a odvahu. Preto som si istý, že čím viac v nás bude žiť naša láska k donovi Boscovi, čím viac v nás bude horieť túžba zachovať sa jeho hodnými synmi ako odpoveď na milosť rehoľného povolania, tým viac budeme praktizovať ducha chudoby v celej jeho pravosti.

Čistota

Malý robotník, Giovanni B. Francesca, prišiel do Oratória dona Bosca v dvanástich rokoch. Tu stretol študenta Micheleho Ruu, ktorý mal vtedy trinásť. Bolo to v roku 1850. Od tej chvíle sa stali nerozlučnými priateľmi po celých 60 rokov, až do 6. apríla 1910. V to ráno sedel Giovanni B. Francesca pri umierajúcom Michelovi Ruovi, pripomenul mu tú úplne prvú z modlitieb, ktorú sa spoločne naučili od dona Bosca: „Drahá Matka, Panna Mária, daj, aby som si spasil svoju dušu!“ A Michele mu odvetil: „Áno, spasíť si dušu je to najviac!“

Keď bol v roku 1922 Giovanni B. Francesca ako 82 ročný zavolaný, aby pod prísahou vypovedal o svätosti dona Ruu, pri slove „čistota“ sa rozčítal a polohlasne vydal zo svojich pier svedectvo, ktoré po prečítaní dojíma a očarúva: „Jas anjelskej čnosti vychádzal z celej osoby dona Michela Ruu. Stačilo sa naňho pozrieť, aby si človek uvedomil jeho duševnú čistotu. Zdalo sa, že skôr, ako na veci tohto sveta, boli jeho oči upreté na tie nebeské. Don Rua bol skutočným portrétom sv. Alojza a ja môžem potvrdiť, že za celý ten čas, čo som bol v jeho blízkosti, som na ňom nezbadal jedno slovo, gesto, pohľad, ktorý by nebol poznačený touto čnosťou. Jeho spôsoby a správanie v ktoromkoľvek čase a na akomkoľvek mieste boli vždy zhodné s jemnosťou a skromnosťou. Preto bol stále povzbudením či už na verejnosti alebo v súkromí, na ihrisku alebo na ulici, v kostole či v dome. Počas svojich dlhých audiencií, bez rozdielu s kým by hovoril, zachovával si také sústredené a zároveň otcovské vystupovanie, ktoré povzbudzovalo a uchvacovalo srdcia... . Oplýval jemnosťou a úctou k anjelskej čnosti, takže keď ju kládol druhým na srdce, jeho slovo malo nevídaný účinok. Jeho odporúčania saleziánom ohľadom miernosti a diskretnosti boli plné lásky a múdrosti: „Majte radi vám zverených mladých, ale nenavádzajte si na nich srdce.“ Inokedy hovoril, že sa treba starať o všetky duše, ale pritom si nedať ani jednu z nich ukradnúť srdce. Počas kázni mu plynuli z úst tie najlahodnejšie slová a najkrajšie obrazy, ktoré získavali mladých pre anjelskú čnosť, že sa zdalo, akoby sa podobal skutočnému Anjelovi Pána. Túto čnosť, a to môžem s vlastným vedomím dosvedčiť, dokonale pestoval od mladosti až po svoju smrť.“⁵⁰

Posledné dni života

A bolo to práve na poli morálky, ktorú správne považoval za najväčšiu hodnotu pre výchovný inštitút, akým je Saleziánska spoločnosť; kde musel don Rua pretrpieť tie najpotupnejšie útoky, ktoré doslovne otriasli jeho životom. Tieto najtemnejšie chvíle sú pamätné ako „udalosti z Varazze“. Saleziánska škola v tom meste bola vedená donom Vigliettim, posledným osobným sekretárom dona Bosca. Ráno 29. júla 1907 vtrhla do domu polícia. Saleziáni boli zatknutí, tých pár chalanov, ktorí ešte nestihli odísť na prázdniny, odviekli do kasární. Don Viglietti si musel vypočuť potupné obvinenie: istý chalan, Carlo Marlario, 15 ročná sirota, adoptovaný vdovou Bessonovou, ktorého škola zadarmo prichýlila; napísal denník, ktorý má teraz polícia v rukách. Saleziánsky dom je tu vykreslený ako jedno odporné centrum pedofílie. Na nič sú i popieraná zo strany dona Vigliettiho, ostatných saleziánov či jednomyselný nesúhlas zo strany chovancov, predvedených na nátlakové výsluchy.

⁵⁰ *Positio*, s. 928-930

Správa o tom koluje. Celá protináboženská tlač začína s trýznivou kampaňou plnou urážok na adresu saleziánov, škôl a kňazov. Početné skupiny výtržníkov sa dopúšťajú násilia v Savone, La Spezii a v Sampierdarene. Ďalšie násilné činy proti kňazom a katolíckym kruhom sa potvrdili v Livorne a Mantove. Poľuje sa na kňazov. Žiada sa o zavretie všetkých škôl, spravovaných rehoľníkmi v Taliansku.

„Viacerí svedkovia potvrdili, že počas tejto hroznej skúšky bol don Rua v depresii a na nepoznanie.“⁵¹ Celé tie mesiace trpel veľmi ťažkou formou infekcie, bol dosť zoslabnutý a bolo ho vídať plakať ako dieťa. Ale nakoniec ten podvod praskol. Mnohí z najznámejších talianskych advokátov ponúkali saleziánom svoje služby zadarmo. Poslanci, odchovanci saleziánov, predniesli v parlamente obhajobu na adresu saleziánskych škôl. 3. augusta, päť dní od začiatku tohto nactiutŕhania sa don Rua spolu s ďalšími predstavenými odhodlal reagovať. S pomocou troch známych advokátov predniesli žalobu za ohováranie a klamstvo. V odvolávajúcom konaní súd v Janove deklaroval okamžite, ako sa skončil proces, že spomínaný denník bol výplodom výmyslov a fantázie, napísaný kvôli „neustálemu podnecovaniu cudzích osôb za účelom vyvolania protináboženského škandálu.“⁵²

Potom, ako sa búrka utíšila, poslal don Rua 31. januára 1908 všetkým saleziánom okružný list, ktoré titul hovoril za všetko – „Ostražitosť (Vigilanza)“. Nakrátko v ňom zhrnul udalosti, pozýval ku vďačnosti Bohu a Márii Pomocnici a žiadal, aby sa každý zamyslel nad dvoma úryvkami zo slov dona Bosca, prednesenými 20. septembra 1874, a nad 28. článkom Stanov: „Hlas verejnosti niekedy narieka nad nemorálnosťami, spojenými so zánikom mravov a obrovským pohoršením. Je to veľké zlo, pohroma; a ja prosím Pána, aby boli radšej všetky naše domy pozatvárané, akoby v nich malo dôjsť k podobnému nešťastiu.“⁵³ A pokračuje: „A to, že mravnosť našich chovancov závisí od tých, ktorí ich vychovávajú, pomáhajú im a vedú ich; to môžeme považovať za nemenné pravidlo. Kto nemá, nemôže ani dať, hovorí jedno príslovie. Prázdne vrece nevydá zrna, ako i demižón plný kalu neprinesie dobré víno. Z tohto dôvodu, skôr, ako by sme sa ponúkli ako učitelia druhým, je nutné, aby sme my sami vlastnili to, čomu chceme tých druhých naučiť.“⁵⁴ Takto komentuje 28. článok Stanov: „Aj napriek svojej veľkej túžbe mať čo najviac spolupracovníkov pre svoje dielo, don Bosco nechcel, aby do Saleziánskej spoločnosti vstúpil ten, čo nemá odôvodnenú nádej v to, že by s pomocou Božou mohol zachovať čnosť čistoty v slovách, skutkoch, ba aj v myšlienkach.“⁵⁵

4. Don Rua: „evanjelizátor mladých“.

V kázni počas blahorečenia don Ruu, svätý otec Pavol VI, ako sme už z časti naznačili, povedal: „Uvažujme chvíľu nad charakteristickými črtami don Ruu, aby sme ho mohli lepšie pochopiť ... **Syn, Učeník, napodobňovateľ** (dona Bosca); urobil z príkladu Don Boscovho života školu, ktorá sa vďaka jeho osobnému úsiliu stala inštitúciou rozšírenou po celom svete; ... urobil z prameňa prúd, rieku... Zázračná plodnosť saleziánskej rodiny mala v donovi Boscovi svoj začiatok a v donovi Ruovi svoje pokračovanie. Tento jeho verný nasledovník svojimi čnosťami, ktoré rozvil s maximálnou vernosťou donovi Boscovi, a tiež s geniálnou novosťou, pomohol v rozkvetení saleziánskej spoločnosti... Teda čomu nás učí don Rua? Buďme pokračovateľmi... Napodobňovanie nie je ani čistá pasivita a ani servilnosť ... Výchova je umením, ktoré logicky pomáha v napredovaní zverenia a objavovaní jemu vlastných darov (čností)... Don Rua sa považuje za prvého pokračovateľa života a diela dona Bosca... Upozorňujeme, že máme pred sebou atlétu apoštolského života, ktorý vždy pracuje podľa vzoru, ktorým je don Bosco, s jemu vlastných darmi. Vzdávame

⁵¹ M. WIRTH, *Da Don Bosco ai nostri giorni*, s. 273.

⁵² A. AMADEI, *Il Servo di Dio Michele Rua*, III, s. 348.

⁵³ *Okružné listy don Michala Ruu saleziánom*, s. 464-465.

⁵⁴ *Okružné listy don Michala Ruu saleziánom*, s. 465-466.

⁵⁵ *Okružné listy don Michala Ruu saleziánom*, s. 467.

vd'aky Bohu, ktorý chcel ... jeho apoštolskému úsiliu ponúknuť nové polia pastoračnej práce, ktoré prudký a búrlivý sociálny rozvoj otvoril pred kresťanskou civilizáciou.⁵⁶

Nové polia pastoračnej práce.

Čítajúc, aj keď len narýchlo, údiv budiace množstvo don Ruových listov, obežníkov, a diel, ktoré zhŕňajú jeho 22 rokov života ako don Boscovho nástupcu, úžasným spôsobom objavíme, že to čo hovorí Sv. Otec je pravda: jeho vernosť don Boscovi nie je statická, ale dynamická. Naozaj cíti znaky čias a potreby mladých a bez strachu rozširuje saleziánske dielo o nové polia práce.

Medzi robotníkmi a medzi synmi robotníkov.

Posledné roky 19 a v prvých 20 storočia boli poznačené sociálnymi bojmi robotníkov pracujúcich v továrňach. Podmienky robotníkov sú mizerné: dlhá pracovná doba, príšerné hygienické podmienky, žiadne odvody a ani dôchodky neexistovali. Pod vplyvom don Ruu Saleziáni a Dcéry Márie Pomocnice zakladajú a rozvíjajú nové diela ako napríklad sirotince, stredné učňovské školy, poľnohospodárske školy, farnosti na perifériách miest s oratóriami pre deti robotníckych rodín. Sú to také oratória, kde je možnosť vidieť hrať sa a modliť tristo, päťsto až tisíc chlapcov. Don Rua je z toho veľmi šťastný a nabáda provinciálov, aby mali oko pre takéto don Boscove diela.

V posledných rokoch 19 str. z Turína sa stáva bolestná kolíska talianskeho proletariátu. V máji 1891 pápež Lev XIII vydáva encykliku *RERUM NOVARUMI*. V nej sv. otec odsudzuje situáciu, v ktorej „nepatrný počet prehnane bohatých navalil na nesmierne množstvo proletárov bremeno takmer otrocké“ (RN 2). Encyklika v kresťanskom svete zaznamenala okamžite silný vplyv, a don Rua cíti, že pre saleziánov nadišiel čas, aby rozšírili a posilnili ich pro-sociálne orientovanú aktivitu.

V roku 1892 sa odohráva v Turíne v dome na Valsalice šiesta generálna kapitula saleziánov. Medzi body programu don Rua vkladá otázku ako aplikovať v praxi náuku sv. Otca o robotníkoch. Takto saleziáni prijímajú záväzok začleniť do školských osnov náuku o kapitáli a práci, o práve vlastníť, o štrajku, o mzde, odpočinku a úsporách. Podporuje sa myšlienka, aby sa chlapci zapísali do *Societa Operaie Cattoliche* (Zväzov katolíckych pracujúcich – tzv. odbory).

Medzi baníkmi vo Švajčiarsku

V roku 1898 sa začalo kopat' tunel v Sempione, ktorý mal takto spojiť Švajčiarsko a Taliansko; jeden z najdlhších tunelov sveta, dve tunelové rúry jedna pri druhej spolu 19 800 metrov. Na Švajčiarskej strane sa vytvorí kolónia, ktorá má cez dvetisíc robotníkov pochádzajúcich z rôznych regiónov talianska a to z Piemontu, Lombardie, Benátok, a predovšetkým z Abruzzi a Sicílie so svojimi rodinami. Don Rua a na chvíľu neváha a posielala medzi robotníkov Saleziánov a Dcéry Márie Pomocnice. V tomto prostredí pôsobia sedem rokov, a to do ukončenia všetkých prác. Správy o tom ako sa postarali o potreby tých chudobných rodín sú veľmi slabé. Snažili sa pomáhať ako to len šlo a nikto nemal čas písať kroniku. Poslanec za socialistickú stranu, Gustavo Chiesi, keď videl čo robia saleziáni a sestry, že založili robotnícky zväz, v ktorom boli hlavne taliani, napísal jeden list, ktorý bol publikovaný v časopise *Tempo* v Miláne. Tam čítame: „Povedali sme už veľa o ťažkých podmienkach našich robotníkov v Sempione, voči ktorým sme už veľa protestovali. No nič prakticky užitočného sa doposiaľ nevykonalo. To málo dobra, ktoré sa urobilo, bolo urobeného zo strany kňazov... V každej chvíli sú tými prvými, ktorí pracujú, pomáhajú a uľavujú druhým v ich starostiach. Tak ako v Sempione, tak ako kdekoľvek inde.“

Emigrant medzi emigrantami.

Mnohé veľmi početné odlivové vlny obyvateľstva odchádzali z juhu Talianska, aby takto utiekli pred biedou. Šli do severnej a južnej Ameriky. V každom roku medzi rokmi 1880-1890, podľa štatistik pána Cloughta, odišlo z talianska cirka 165 tisíc obyvateľov. Len do Argentíny každý rok prichádzalo asi 40 tisíc talianov. V nasledujúcom desaťročí počet emigrujúcich ešte viac narástol a to až na hrozivých 500 tisíc ročne. Poslanec Giuseppe Toscano, v parlamente, odvolávajúc sa na extrémnu chudobu a to hlavne na juhu krajiny, v roku 1878 povedal: „Čo chce, aby proletariát robil a takejto situácii beznádeje? Nezostáva mu nič iné, buď sa dá na cestu zločinu a lúpeže, alebo

⁵⁶ PAVOL VI, *Kázeň pri príležitosti blahorečenia Don Ruu*, Rím, 29. október 1974.

jednoducho emigruje.“ Dvanásť rokov po tejto udalosti sa situácia vôbec nezmenila a poslanec Vittorio E. Orlando z Palerma, kričal v tom istom parlamente tieto dve slová: „Alebo zbojníci alebo emigranti.“ Sú to slová, ktoré podľa jeho krajanov dokonale vystihovali celý problém.

Don Rua v situácii, v ktorej sa Taliansko pomaly pokrývalo sieťou saleziánskych diel pre mladých z jednoduchých (chudobných) rodín, posielal v rokoch 1897 a 1898, saleziánskych misionárov do Severnej Ameriky. Do New Yorku, Patersonu, Los Angeles, Troy, miest v ktorých sa saleziáni pustili do práce. Prijímali prisťahovalcov, ktorí nepoznali reč, nevedeli kde sa ubytovať a nájsť prácu. Bok po boku statočných sestier od matky Cabriny a mnohých iných misionárov, hľadali cesty ako im pomôcť zo základnými potrebami, ale tiež aj pri zápise do rôznych sindakátov. Prijímali ich synov do škôl a zabezpečovali im tak kresťanskú výchovu. V tom istom čase posilnil saleziánsku prítomnosť v Južnej Amerike, ktorá sa rozvíjala a rozkvitala pod vedením mons. Cagliera a tiež nového saleziánskeho biskupa mons. Luigiho Lasagnu.

Saleziáni prichádzali na nové kontinenty. A v týchto ďalekých zemiach, miestach a mestách, ako napríklad Kapské mesto, Tunisko, Smyrna, Konštantinopol, zakladali sociálne diela, sirotince, školy pre výchovu remeselníkov a farnosti na perifériách miest s oratóriami. Nové diela tiež vznikali na severe a východe Európy. Z toho vyplýva jeden pozitívny dopad. Saleziánske misie takto mohli mať hneď k dispozícii bratov, pochádzajúcich z mnohých národov. Napríklad: Poľskí emigranti v Buenos Aires mohli takto nájsť saleziána Poliaka, ktorý sa im venoval; v Londýne poľská komunita takto mohla mať k dispozícii kostol s poľským kňazom; nemeckí emigranti v centrálnej Pampe alebo v Čile tam mohli nájsť saleziánov Nemcov. V Oaklande v Kalifornii bol dokonca celý blok portugalských prisťahovalcov spravovaný saleziánom Portugalcom.

Zariskovať všetko, čo sa dá, ako don Bosco

Apoštolská podnikavosť pomohla don Ruovi k tomu, aby odpovedal na najťažšie výzvy. S don Boscovou odvahou riskoval všetko, aby všade kam len mohol priniesol Nebeské kráľovstvo a lásku Panny Márie Pomocnice.

V Palestíne nezaváhal, aby prijal do Saleziánskej spoločnosti už veľmi dobre zakorenenú rehoľnú rodinu dona Antonia Belloniho, ktorá sa venovala tým najbiednejším chlapcom. V Poľsku sa neprotivil veľmi zložitej a problematickej osobnosti don Bronislawa Markiewicza, ktorý, ako by sa chcel búriť proti svojim predstaveným, ale dnes je uctievaný ako blahoslavený zakladateľ kongregácie, ktorá tvorí časť saleziánskej rodiny. V Columbii podporil nový typ apoštolátu, ktorý bol pre mnohých veľmi nepríjemný, a bola to prítomnosť medzi malomocnými v Agua de Dios. Toto dielo založil don Unia a pokračoval v ňom don Rabagliati a don Variara. Podporil dona Balzoa a dona Malana, ktorý sa chceli začleniť medzi domorodcov *Bororo* v Mato Grosso v Brazílii. Oduševňoval veľmi zložité pokusy založiť misiu medzi Šuarmi v Ekvádore. Do Orano v Alžírsku, kde množstvo mladých sa len tak potulovalo po uliciach, poslal siedmich saleziánov, aby tam založili oratórium a školy. V roku 1906 zasa požehnal prvých saleziánskych misionárov, ktorý šli do Indie a do Číny. Vo výprave, ktorá šla do Číny sa nachádzal aj mladučký don Versiglia, ktorého dnes uctieваме ako mučeníka a svätého. Bol to vskutku skromný a na druhej strane veľmi smelý začiatok, ale teraz don Boscovo dielo v Indii, v Číne, a v celej Ázii budí údiv a obdiv u všetkých.

Na vigíliu slávenia zlatej sv. omše, ktorú už v predstihu ohlasoval saleziánsky obežník, vážny zápal, ktorý don Ruu sužoval pár rokov a pokryl jeho telo bolestivými ranami, ukončil beh jeho života. Pán Boh mu prišiel v ústrety ráno šiesteho apríla 1910.

“Tá jednoduchosť, s ktorou sa usiloval sprevádzať diela, ktoré založil”.

Kto skúma posledných dvadsať rokov života tohto útleho kňaza nadobudne dojem o jeho neúnavnej a široko rozsiahlej aktivite. Naozaj, ako hovorí Sv. otec Pavol VI vo svojej homílii: „Nemôžeme nikdy zabudnúť na akčný aspekt tohto malého—veľkého muža, hlavne vtedy keď si uvedomíme, že dnešná mentalita nám nie je cudzia. Mentalita, ktorá chce merať veľkosť človeka podľa jeho schopností konať a produkovať. Z tohto uhlu vidíme, že máme pred sebou atléta apoštolského života.“

Napriek obrovskému množstvu aktivít, ktoré don Rua robil, vždy ich vykonal v tichosti a pokore. A to až do takej miery, že don Francesca, pripravujúc sa napísať jeho životopis, používajúc „pluralis majestaticus,“ ktorý sa používal v tých časoch píše: „My, ktorí sme mali tú česť žiť s ním v jednej komunite, ktorí sme ho mali možnosť každodenne počúvať a jednať s ním ako sa jedná s veľmi blízkou osobou, sme nachádzali na ňom toto všetko ako veľmi prirodzené.“ „Takto by to spravil don Bosco. Takto by som to spravil ja! Čo mimoriadne je na tom? Nič!“ Keď sa na tom zamyslíme, musíme povedať, že tá jednoduchosť, s ktorou sprevádzal svoje diela, tá fráza, ktorú si stále opakoval: „Všetko pre Pána a nič čo nie je pre Neho,“ budí v nás údiv, ktorý bude vždy chlárarečou na jeho pracovitý a pokorný život.“⁵⁷

Záver.

Na záver, by som vám rád pripomenul to, čo som napísal v liste z 24. júna 2009 nazvaného „**Spomínajúc na don Ruu**“. Hovoril som, že chceme rok 2010 prežiť predovšetkým ako rok duchovnej a pastoračnej obnovy. A nakoniec nechať, aby tento rok, venovaný prvému nástupcovi Dona Bosca, priniesol ovocie. V liste som vám oznámil „niekoľko skutočností, ktoré je dobré mať napamäti pri duchovných a pastoračných plánoch budúceho roku, v osobnom, komunitnom i provinciálnom plánovaní.“

Prvá je posilniť našu identitu učeníkov verných Kristovi podľa dona Bosca, objaviac cesty ako si strážiť svoju **vernosť zasvätenému povolaniu**, s konkrétnym pozvaním, aby sme načerpali z prameňa vedúcemu ku každodennému vernému zasväteného životu učeníkov a apoštolov, ktorým je: Sväté Písmo (cez „lectio divina“) a Eucharistia (cez samotné jej slávenie, adoráciu a časté návštevy sviatostného Spasiteľa).

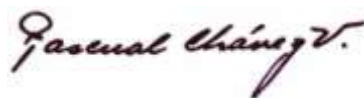
Druhou skutočnosťou, ktorú je dobré mať na pamäti, je postoj don Ruu keď bol vyslaný do Mirabella, aby tam založil novú saleziánsku prítomnosť, všetky rady dona Bosca zhrnul v jednej vete: „V Mirabelle sa budem usilovať byť donom Boscom“. A celý don Bosco sa nachádza v **Stanovách**. Stať sa donom Boscom dnes, deň, čo deň, to je presne to, čo od nás žiadajú naše Stanovy. Pohnutý osobitným svedectvom prvého nástupcu dona Bosca, pozývam vás v tomto roku, zvlášť na duchovných cvičeniach, znovuobjaviť dôležitosť a ducha našich Stanov a znovu si premyslieť váš projekt života, s osobitným pohľadom na štvrtú kapitolu venovanú nášmu poslaniu s titulom „Poslaní k mladým“.

Na treťom mieste je to, príklad don Ruu, ktorý pohnutý horlivosťou v duchu hesla *Da mihi animas*, dal obrovský impulz saleziánskeму poslaniu. Vtedy som vás pozval k nasledovaniu ho v darovaní sa, v odpovedi na potreby mladých a v nachádzaní vhodných pastoračných ciest, cez ktoré by bolo možné priblížiť sa im z radostnou zvesťou Evanjelia. Apoštolská horlivosť don Ruu nás žiada, aby sme maximálne konkretizovali náš záväzok **evanjelizovať mladých**. Žiada to od nás druhý tematický okruh našej 26. Generálnej kapituly i strena 2010, ktorá nás pozýva zapojiť sa do evanjelizácie v rámci saleziánskej rodiny, ktorej don Rua bol presvedčeným promótorom.

V tomto roku kňazov pozerajme všetci na don Ruu ako na vzor saleziána kňaza. Znovuobjavme a prehĺbme našu identitu pozostávajúcu z duchovného nadšenia a pastoračnej horlivosti v službe, poznačenej skúsenosťou zasväteného apoštolského života.

Kristov Duch nech nás vedie na našej ceste pastoračnej obnovy a Mária Pomocnica nech nám pomáha v apoštolskom úsilí. Don Bosco nech je vždy naším vzorom a naším vodcom.

Srdečne na vás myslíaci v Pánovi

Don Pascual Chávez Villanueva

Preghiera per impetrare la canonizzazione del Beato Michele Rua

⁵⁷ G.B.FRANCESIA, *Don Michele Rua*, Torino 1911, s.6.

Všemohúci a milosrdný Bože,
ty doprial blahoslavenému Michalovi Ruovi
kráčať po stopách svätého Jána Bosca, aby
napodobňoval jeho príklad, zdedil jeho ducha
a urobil známym jeho dielo,
teraz, keď si ho skrze blahoslavenie vyzdvihol na slávu oltára,
ráč rozmnožiť silu jeho príhovoru pre nás, ktorí ho vzývame,
tým, že urýchliš jeho kanonizáciu.
O toľ a prosíme na príhovor Márie Pomocnice,
ktorú on miloval a ctil so synovským srdcom
a skrze Ježiša Krista nášho Pána.
Amen